

A kutatási beszámolót írta:
Domokos Tamás

A kutatásra Herend Önkormányzatának megbízásából került sor. A program megvalósítója az ECHO Oktató Kutató Műhely volt. Projekt azonosító: ECHO 23/1998.

Jelen kutatási beszámoló további felhasználásához lépjen kapcsolatba az Echo Survey Szociológiai Kutatóintézet Közhasznú Társasággal!

A kutatási beszámoló kéziratnak minősül, hivatkozni ennek figyelembevételével a feltüntetett szerzők, annak hiányában a beszámolót jegyző szervezet engedélyével lehet.

A kutatáshoz kapcsolódó adatbázis és módszertani anyagok az Intézetnél történt regisztráció után szintén elérhetők.

Javaslatait, észrevételeit, szakmai megjegyzéseit is szívesen várjuk a következő címen:

Echo Survey Szociológiai Kutatóintézet
8000 Székesfehérvár, Forgó u. 15.
Tel: +36 (22) 502-276, Fax: +36 (22) 379-622
www.echosurvey.hu   info@echosurvey.hu

TARTALOMJEGYZÉK

1. Prológus	3. o.
1.1 A kutatás alanyai	3. o.
1.2 A kutatási módszerek	3. o.
1.3 Kérdőíves adatfelvétel a 14-27 éves korosztály körében	4. o.
1.4 Adatfeldolgozás	5. o.
2. Általános demográfiai helyzetkép	6. o.
3. Az iskola világa	11. o.
4. Egészségmegőrzés	22. o.
5. Szabadidő	31. o.
6. Közéleti aktivitás	36. o.
7. A településhez való viszony	43. o.
8. Család	49. o.
9. A fiatalok értékrendje	56. o.

1. PROLÓGUS

Herend Község Önkormányzata döntött arról, hogy a gyermek és ifjúsági feladatok hatékonyabb ellátása céljából egy több komponensű, összetett módszertannal készülő ifjúságkutatást kíván lebonyolítani a településen. A kutatás elindításával Herend csatlakozott azon kevés önkormányzatok sorába, amelyek a kiemelten fontos ifjúsági korosztály problémáinak kezelését tudományosan megalapozott, reális helyzetkép alapján kívánják megkezdeni. A kutatás elvégzésére az ECHO Oktatáskutató Műhely kapott megbízást.

1.1 A kutatás alanyai

Minden társadalomtudományi vizsgálódás alapvető kritériuma a munka során használni kívánt fogalmak pontos meghatározása, annak tisztázása, hogy mit is kell értenünk az egyes fogalmak alatt.

Az ifjúságkutatás során ilyen alapvető elem, hogy meghatározzuk kiket is értünk fiatalok alatt, kire fog fókuszálni a kutatás. A szakirodalomban többféle dimenzió mentén szerveződhetnek a besorolások:

- * Azonos jogi státusz alapján;
- * Homogenitás alapján;
- * Életkori azonosság alapján.

Mivel az azonos jogi státusz alapján csupán a korlátozottan cselekvőképesek (14-18 év) tartoznak az ifjúság kategóriába, homogenitásról (azonos társadalmi helyzetről és élményvilágról) pedig nemigen lehet beszélni, az egyetlen "működőképes" és ezért legelterjedtebb szegmentáló dimenzió az életkor. Kutatóműhelyünk is ez utóbbi álláspontot fogadja el, s az ifjúsági kategória felső határát 27-29 években határozza meg. A herendi ifjúságkutatás első szakaszában a 14-27 éves korosztályba tartozó fiatalokra fókuszált adatfelvételünk.

1.2 A kutatási módszerek

A herendi ifjúságkutatás során többféle empirikus adatgyűjtési módszert választottunk. A kutatási program első lépéseként a 14-27 éves korosztály körében kérdőíves adatfelvételt végeztünk (survey). Jelen beszámoló e részprogram eredményeit tartalmazza. A program második szakaszában fókuszcsoportos interjúk keretében az ifjúsággal foglalkozó

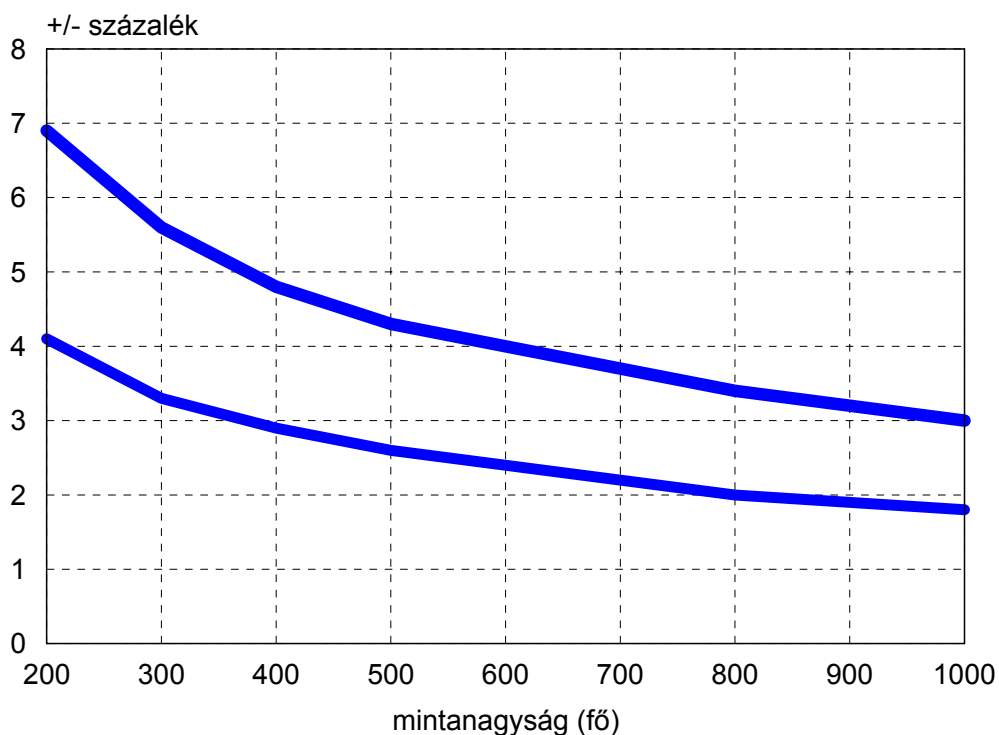
szakemberek véleménye alapján kerülnek feltárára az ifjúsági problémák és a probléma megoldásába bevonható erőforrások. A harmadik fázisban szintén egy kérdőíves vizsgáltra kerül sor, az általános iskolás korosztály (9-14 év) problémáiról, véleményéről, mentálhigiénés helyzetéről, az oktatáshoz, iskolához valamint a demokratikus intézményekhez való viszonyáról kapunk képet.

1.3 Kérdőíves adatfelvétel a 14-27 éves korosztály körében

A kérdőíves adatfelvétel célja az volt, hogy általános képet kapjunk a fiatalok szociális problémáiról (munkanélküliség, család, kallódás), az egészséges lét kérdéseiről (mentálhigiéné, deviancia, fizikai egészség) az alapvető értékrendi, identitási kérdésekről, az iskola világához, valamint a közéleti szerepekhez való viszonyokról.

Az általunk felkészített kérdezőbiztosok 300 herendi fiatallal készítettek standard kérdőíves interjút 1998 nyarán. Mintavételi technikánk többlépcsős volt, az adott korévre meghatározott kvóta szerinti interjúkat címlistáról véletlen módon választottuk ki, ennek köszönhetően a mintánk reprezentatív.

A mintanagyság hatása a mintavételi hibára

A mintavételi hiba nagysága +/- 3,3-5,6 százalék az adott kérdésre válaszolók számától függően. Ez azt jelenti, hogy az általunk mért eredmények legfeljebb ennyivel

térnek el attól az eredménytől, amit akkor kapnánk, ha minden herendi fiatal megkérdeztünk volna.

1.4 Adatfeldolgozás

A kérdőívből kinyerhető empirikus adatokat kódolás után számítógépen rögzítettük és ellenőriztük. Az adatelemzést SPSS programmal végeztük.

Egyes kérdéseknél azt kértük a válaszolóktól, hogy értékeljenek állításokat, minősítsenek társadalmi csoportokat négy illetve ötfokú fokú skálán. Ezen kérdések esetében a kapott értékeket egy százfokú skálára számoltuk át, ahol a százas értéket az jelentette volna, ha az adott kérdésre minden válaszoló egyöntetűen a maximális, a nullát pedig az, ha a minimális pontszámot adja. A határ az ilyen százfokú skálákon az ötven pont. Az ez alatti érték általában negatív véleményt (bizalmatlanságot, elégedetlenséget, ellenszenvet stb.), míg az e feletti érték pozitív véleményt (elégedettséget, bizalmat, rokonszenvet stb.) jelez.

Más kérdéseknél - ahol pozitív vagy negatív tendenciát kellett prognosztizálni - a százalékos értékeket egy ún. mérleg-indexre vetítettük. Ez esetben a kapott szám egy -100 és +100 közötti érték, ahol az egyöntetű pozitív tendenciát a pozitív, míg az egyöntetű negatív tendenciát a negatív véglet mutatja. A mérleg-indexen a nulla körüli értékek fejezik ki a változatlan helyzetet.

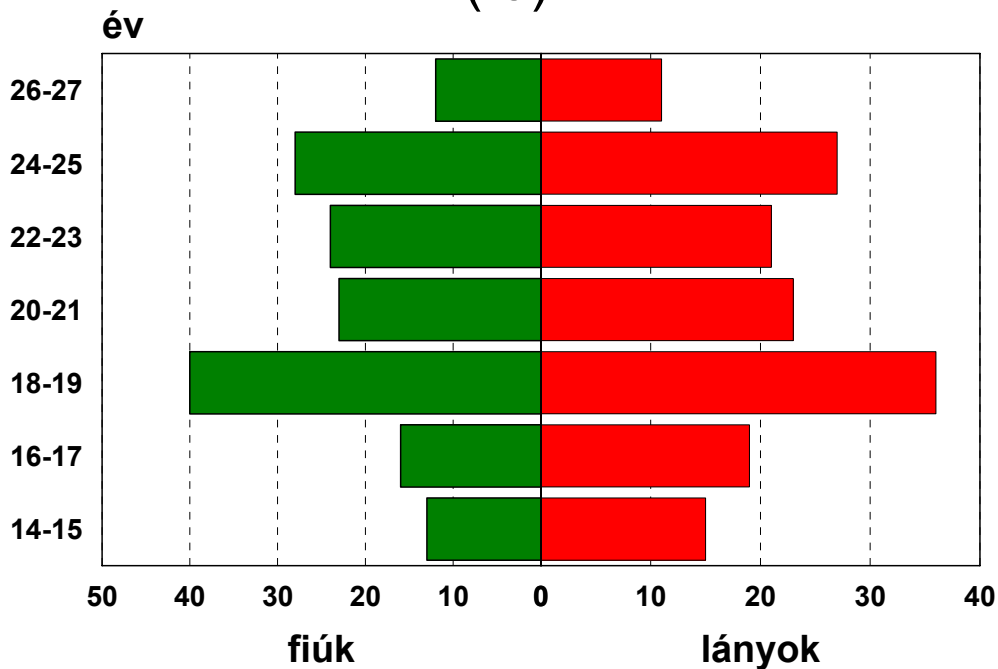
A feldolgozás során a primer adatfeldolgozáson, az alapmegoszlások közlésén túl, az összefüggések és a rejtett tartalmak, tendenciák vázolására két dimenziós elemzéseket készítettünk, korreláció és szórás vizsgálatokat, valamint faktoranalízist és többdimenziós skálázást is végeztünk. A nyitott kérdésekre adott válaszoknál általában nem a százalékos megoszlást, hanem az említések számát közöljük.

2. ÁLTALÁNOS DEMOGRÁFIAI HELYZETKÉP

Mielőtt belekezdenénk a felmérés részletes tartalmi ismertetésébe szükséges, hogy a vizsgált népesség demográfiai helyzetét, összetételét ismertessük, mert vannak olyan tendenciák, jelenségek, amelyek csak ennek fényében érthetők.

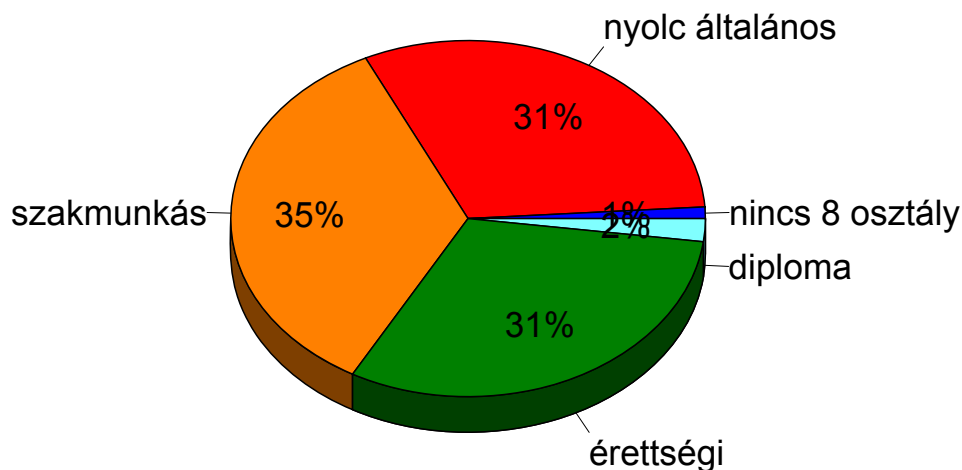
Minden társadalomtudományi vizsgálódás alapvető demográfiai változója közé tartozik az életkor. A vizsgált korosztályban tanulók kevesebb mint egyharmada még fiatalok, a túlnyomó többségük 74 százalékuk jogilag felnőtt.

A vizsgált tanulók korösszetétele (fő)

A herendi fiatalok 31 százalékának jelenlegi legmagasabb végzettsége nyolc általános, ugyanennyi az érettségizettek aránya. A szakmunkás végzettségű fiatalok a minta 35 százalékát alkotják. Természetesen ezeknél az arányoknál figyelembe kell venni, hogy a vizsgált korosztály 26 százaléka életkorából fakadóan nem érettségizhetett még le, 14 százalékuk a hároméves szakiskolát sem fejezhette volna be.

A válaszolók iskola végzettség szerinti megoszlása

Ugyanakkor arra is fel kell hívni a figyelmet hogy a lakosok 60-67 százaléka kora alapján lehetne érettségizett is, s 35-40 százalékának akár diplomája is lehetne. Ehhez képest az érettségizettek 31 és a diplomások 2 százaléka igen alacsony, a kisebb települések hátrányos helyzetének egyik fokjelzője .

Az iskolai végzettséget a betöltött életkor dimenziójában tekintjük át, látható, hogy a 18-22 évesek között még mindig 9 százalék a maximum nyolc általános végzettséggel rendelkezők aránya. A teljesen felnőtt, 23-27 éves korosztályban a diplomások aránya 4 százalékra emelkedik.

Az egyes évfolyamon tanulók életkor szerinti százalékos megoszlása

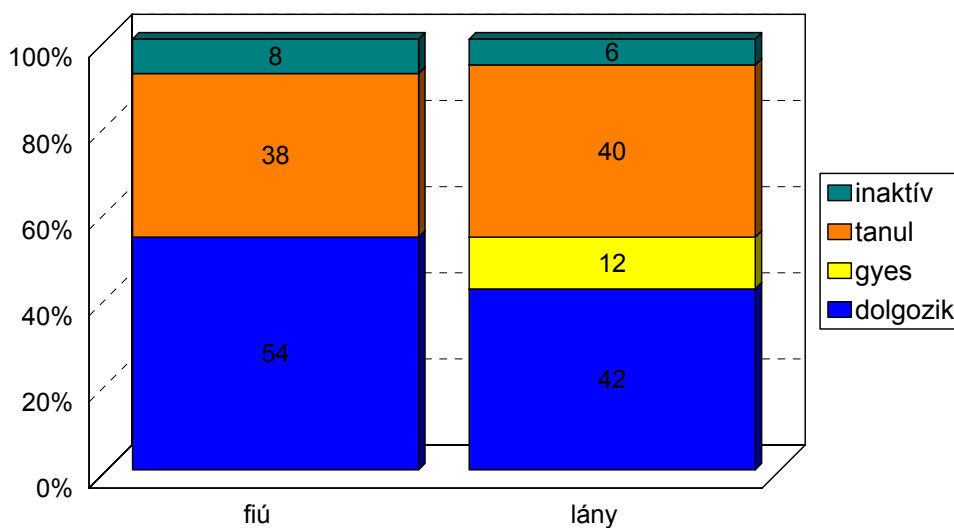
Betöltött életkor	nincs nyolc osztály	nyolc osztály	szakmunkás képző	érettségi	diploma
14-17	7	81	12		
18-22		9	40	50	1
23-27		20	46	29	4

A válaszolók neme szerinti összetétel megfelel a korcsoportra jellemző általános demográfiai helyzetnek, minimális fiú többlettel találkozhatunk, a herendi fiatalok 52 százaléka fiú.

Ha a tanulók gazdasági státuszát a nem szerinti összetétel mentén vizsgáljuk - ahogy az várható volt - eltérés tapasztalható. Az aktív, dolgozó fiatalok magasabb arányban vannak a fiúk között (54 százalék), míg a lányok körében a nem dolgozók vannak többen, így több tanulnak közülük, s a gyesen lévő 12 százaléknál is növeli a gazdaságilag inaktív arányát. A munkanélküliek egyenlő arányban (3-3 százalék) fordulnak elő a fiúk és a lányok között.

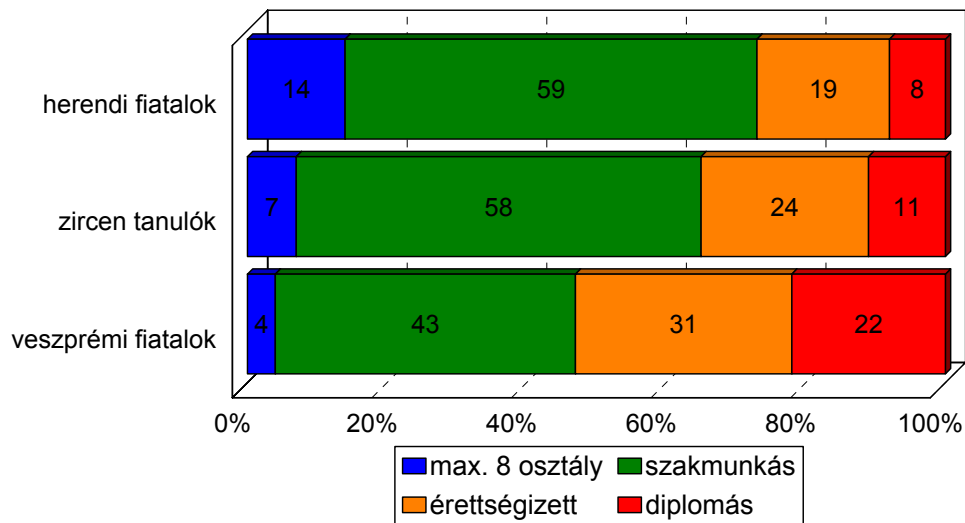
A válaszolók gazdasági státusza a nem dimenziójában

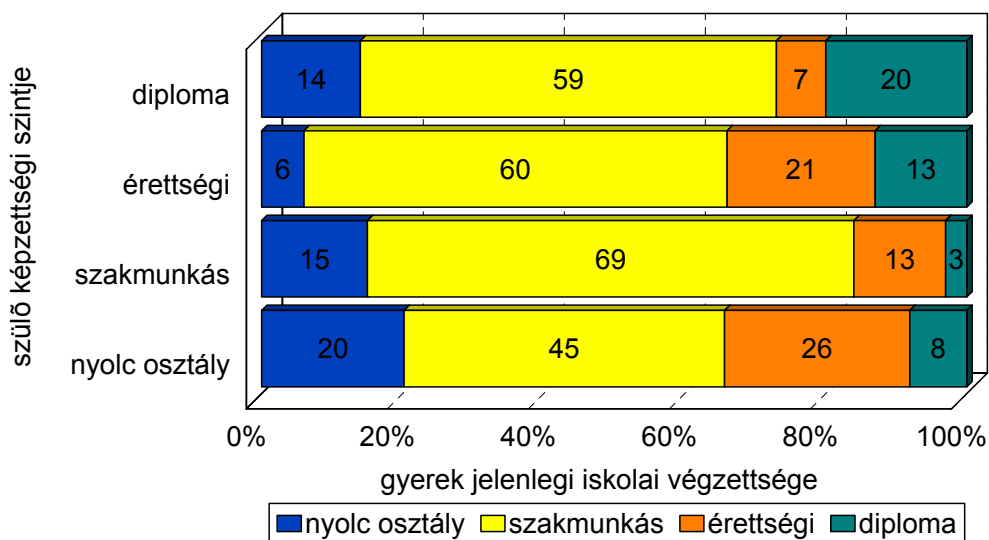
Eddigi tapasztalataink alapján a legfontosabb magyarázó változók egyike a szülők iskolai végzettsége, azon belül is az apa iskolázottsága. A Herenden tanuló diákok 14 százalékának édesapja csak általános iskolát végzett, 59 százalékuk kitanult valamilyen szakmát, további 19 százalék édesapja le is érettségizett. A diplomás szülők aránya 8 százalék.

Összehasonlítva a zirci, és a veszprémi tanulók, valamint a herendi fiatalok szülői hátterét ismételten megállapítható a kisebb településekre jellemző kulturális tőke alacsonyabb arányú jelenléte. A veszprémi fiatalok szülei között kétszer annyi diplomás van, mint a Zircen tanuló diákoknál, s 14 százalékkal többen, mint amit a herendi fiatalok körében mértünk. A zirci és a herendi fiatalok szüleinek kvalifikáltsága között csak kis mértékű eltérés van, Herenden több a csak nyolc osztályt végzett szülő, míg Zircen az érettségizettek aránya magasabb szignifikánsan.

A szülők iskolai végzettségének megoszlása

A szülő iskolai végzettségének hatása a gyermek képzettségére

A szülők képzettségi szintjét érdemes összevetni a gyermek jelenlegi legmagasabb iskolai végzettségével. A diagramból kiolvasható, hogy a legtöbb felsőfokú végzettséggel rendelkező fiatal a diplomás családokból kerül ki. Az is jellemző, hogy a szakmunkás szülők

59 százalékának a gyereke is szakmunkás, s a képzetlen szülők gyerekeinél is ők vannak a legnagyobb arányban (25 százalék). Mindezek alapján kísérletet tehetünk arra, hogy meghatározzuk a generációk közötti mobilitás irányát¹. A 18. éven felüli válaszadók iskolázottsága nyilván még nem minden esetben lezárt, de a tudás mobilitás értelmezéséhez felhasználható a hazai iskolarendszernek az a sajátossága, hogy a középiskolai végzettség erősen befolyásolja a későbbi tanulmányokat, illetve ezen keresztül az elért társadalmi státuszt. Immobilnak tekinthetjük azokat, akiknél a gyerek és a szülői helyzet megegyezik, felfelé mobilnak ha a gyerek helyzete jobb, s lefelé mobilnak, ha a gyerek helyzete rosszabb, mint a szülőké. Az ily módon értelmezett mobilitási csoportok teljes mintára vonatkozó megoszlása a következő: 46 százalék immobil, 19 százalék lefelé mobil, 35 százalék felfelé mobil. Ez azt jelenti, hogy a 18 éven felüli herendi fiatalok közel fele ugyanolyan képzettségi szinten van, mint a szüleik, s 35 százalékuk szerzett magasabb kvalifikáltságot.

---

¹Ennél az eljárásnál nem vettük figyelembe a 18 éven aluli fiatalokat, mert az a mobilitási arányokat torzította volna.

3. AZ ISKOLA VILÁGA

Az ifjúságkutatás során meghatározó szempont volt, hogy feltárjuk a fiatalok oktatási rendszerhez való viszonyát, hogy képet kapjunk az eddig nem látott - az iskolák alapvetően zárt világában játszódó - folyamatokról, jellegzetességekről.

Azt kértük a tanulóktól, hogy az iskolákban folyó pedagógia, szakmai munkát 18 állítással való egyetértésük alapján egy négyfokú skálán értékeljék. Ezeket az értékeket átszámoltuk egy százfokú skálára. A százfokú skálán az 5 pont feletti pozitív vagy negatív irányú eltérések a statisztikailag jelentősek. Az állításokkal való egyetértés mértékét összefoglalóan az alábbi táblázat mutatja.

Mennyire jellemző a herendi iskolákra, hogy...

(az egyetértés mértéke százfokú skálán és nem tudom válaszok százalékos aránya)

	Pontszám (százaskálán)	Nem tudja (százalék)
A pedagógusok szakmailag felkészültek	71	5
Az iskola azt nyújtja, amit ígért	62	10
A tanárok szavára lehet adni	61	7
A tanárok betartják a házirend rájuk vonatkozó részeit	57	18
Az iskolában minden szükséges információhoz hozzá lehet jutni	56	4
Megtaláltad számításodat az iskolában?	55	5
Az iskolában az oktatás mellett nevelnek is a pedagógusok	55	7
A tanárok elvárásai, értékelési módszerei egyértelműek	51	5
A tanárok képesek fegyelmet tartani	51	4
Az iskola felkészít az életre	50	7
Reálisan értékelik a diákok teljesítményét az iskolában	50	4
Az iskolában megtanítanak tanulni	47	5
A tanárok elismerik, ha hibát követnek el	41	7
Az iskolában túlterhelik a diákokat	37	5
Szerinted az iskolai házirendet betartják a diákok?	33	3
A tanárok általában partnernek tekintik a tanítványaikat	33	7
Gyakran túltartják az órákat	29	9
Az iskolában a diákokat gyakran megalázó helyzetbe hozzák	28	5

A herendi fiatalok a legnagyobb elégedettséget a pedagógusok szakmai felkészültségével kapcsolatban fogalmazták meg. Szintén magas, 60 pont feletti pozitív

egyértékről számoltak be azzal kapcsolatosan, hogy az iskola azt nyújtja, amit ígért, valamint, hogy a tanárok szavára lehet-e adni.

A leginkább elutasított kijelentések pozitív és negatív tartalmat egyaránt jelentenek. Pozitív, hogy nem jellemző a diákok túlterhelése, az órák túltartása valamint, hogy a diákokat megalázó helyzetbe hoznak a tanárok. Negatívum azonban, hogy a diákok jellemzően nem tartják be a házirendet, továbbá hogy az iskolában tanító pedagógusok nem ismerik be ha hibáznak, s azt sem lehet állítani, hogy partnerként tekintetnének tanítványaikra - legalábbis a fiatalok szerint.

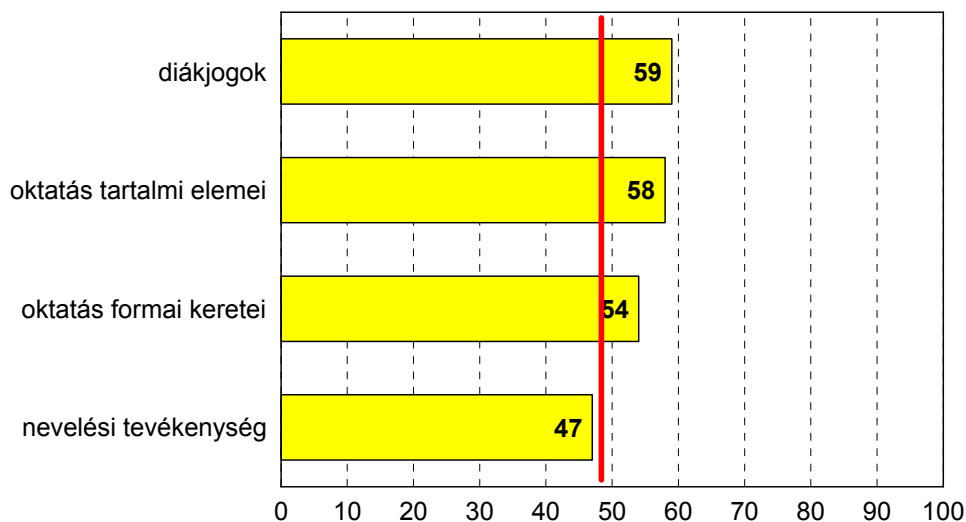
Volt néhány olyan item, amelyről többen nem tudtak véleményt formálni. A fiatalok 18 százaléka nem tudott véleményt mondani arról, hogy a tanárok betartják-e a házirend rájuk vonatkozó részét. Ennek valószínűleg az az oka, hogy kevés információval rendelkeznek ezekről a passzusokról. Minden tizedik válaszoló nem tudta eldönteni, hogy jellemző-e az órák túltartása, valamint, hogy az iskola azt nyújtotta-e, amit ígért.

A beérkezett válaszok alapján az eredeti 18 kérdés segítségével 4 összetett indexet szerkesztettünk; egy az oktatási tartalom mutatót, egy oktatási forma mutatót, egy nevelési tevékenységet mérő mutatót, valamint egy, a diákjogok helyzetét mutató indexet. A mutatókat olyan itemanalízis segítségével alakítottuk ki, mely során kiszámítottuk, hogy az egyes itemek (kérdések) miképpen korrelálnak egymással. Az elemzés során négy - egymástól jól elkülöníthető kérdéscsoport alakult ki, amely csoportokon belül az egyes itemek magas korrelációban álltak egymással.

Az összesített mutatókról elmondható, hogy a legmagasabb elégedettséget relatíve a diákjogok kérdésében fogalmaztak meg a diákok, százalékos skálán 59 pont a mutató értéke. Alacsonyabb elégedettségről számolhatunk be az oktatás formai és tartalmi elemeinek értékelésénél. Az egyetlen mutató amely értéke az 50 pontos határ alatt van a nevelési tevékenység értékelése.

A diákjogok helyzetével való elégedettség jellemzője, hogy a lányok pozitívabb véleményt fogalmaztak meg. Mind a négy indexre igaz, hogy azok akiknek a tanulmányi eredményei jobbak, magasabb elégedettségről számoltak be. Ehhez hasonlóan a képzetesebb szülők gyermekei is elégedettebbek.

Az egyes oktatási mutatók értéke (százfokú skálán)

Az életkor dimenziójában vizsgálva a kérdést jól kirajzolódó tendencia, hogy a 18-22 évesek értékelik a legkritikusabban a pedagógusok és az iskola munkáját. A fiatal felnőttek (18-22 év) és az annál idősebb (23-27 év) fiatalok közötti véleménykülönbség 10-13 pont. Különösen nagy eltérés tapasztalható a nevelés kérdésének megítélésében, a legidősebb válaszolók a formálták a legpozitívabb véleményt.

Az egyes indexek értékei az életkor (százfokú skálán)

	<i>átlag</i>	<i>14-18 év</i>	<i>19-22 év</i>	<i>23-27 év</i>
<i>Diákjogok</i>	59	56	55	64
<i>Oktatás tartalmi elemei</i>	58	61	53	62
<i>Oktatás formai keretei</i>	54	52	49	60
<i>Nevelési index</i>	47	47	41	55

Ha elrugaszkodunk e kategorizálástól, az iskolában folyó tevékenységek más elrendeződést mutatnak. Faktoranalízissel feltártuk, hogy a felsorolt 18 "tevékenység" a diákok közgondolkodásában négy csoportba rendeződik. Ez azt jelenti, hogy a fiataloknak a tanításhoz, tanárokhoz való viszonyát az alábbi négy faktor határozza meg, melyek a válaszok 51 százalékát magyarázzák.

1. faktor: „a pedagógiai munka tartalma”	faktor súly
Megtaláltad számításonkat az iskolában?	0.74
Az iskolában minden szükséges információhoz hozzá lehet jutni	0.64
Az iskola azt nyújtja, amit ígért	0.64
Az iskola felkészít az életre	0.56
Az iskolában az oktatás mellett nevelnek is a pedagógusok	0.54
A pedagógusok szakmailag felkészültek	0.48
2. faktor: „korrekt pedagógusi attitűd”	faktor súly
A tanárok elismerik, ha hibát követnek el	0.77
A tanárok elvárásai, értékelési módszerei egyértelműek	0.71
A tanárok általában partnernek tekintik a tanítványaikat	0.61
A tanárok szavára lehet adni	0.49
Az iskolában túlterhelik a diákokat	-0.12
3. faktor: „jogsértés”	faktor súly
Gyakran túltartják az órákat	0.69
Az órai számonkérés összhangban van a leadott tananyaggal	0.66
Az iskolában a diákokat gyakran megalázó helyzetbe hozzák	0.52
Az iskola azt nyújtja amit ígért	-0.4
Reálisan értékeli a diákok teljesítményét az iskolában	-1.19
A tanárok szavára lehet adni	-0.23
Az iskolában túlterhelik a diákokat	-0.32
A pedagógusok szakmailag felkészültek	-0.40
4. faktor: „iskolai szabályzat”	faktor súly
Szerinted az iskolai házirendet betartják a diákok?	0.88
És a tanárok betartják a házirend rájuk vonatkozó részeit?	0.55
A tanárok szavára lehet adni	0.44
A tanárok képesek fegyelmet tartani	0.43
Gyakran túltartják az órákat	-0.23

(Minél nagyobb az adott faktoron belül a faktorsúly, annál inkább játszik szerepet a faktor egészének kialakításában, a negatív súlyok pedig az egyet nem értés indikátorai, vagyis ellentétes dimenzióból történő kiegészítései a faktornak.)

Az első faktorban a **pedagógiai munka tartalmával** kapcsolatos itemek szerepelnek magas pozitív faktorsúllyal. Ezek a szakmai felkészültség, az életre való felkészítés, az informálás. Szerepet játszik még a faktor kialakításában az iskolával kapcsolatos előzetes elvárások realizációja.

A következő faktor a **korrekt pedagógusi attitűd** jellemzőit tartalmazza. Így ide tartozik a reális iskolai értékelés, osztályzás, valamint a partneri viszony kialakítása, az elkövetett hibák elismerése és a diákok túlterhelése.

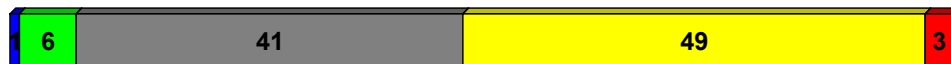
Keményebb, a közoktatási törvény által nevesített **jogsértésekkel** kapcsolatos itemek az órák túltartása és a tanulók megalázása. A faktor kialakításában negatív súllyal vesz részt a pedagógusok szakmai felkészültsége, hitelessége és a reális értékelés.

Érdekes, hogy a közoktatási törvényhez kapcsolódó diákjogoktól, szabályzóktól teljesen eltérő faktorba rendeződik az **iskolai szabályzat**, a házirend tanulók és nevelőik által történő betartásának kérdésköre. A faktorban közepes súllyal vesz részt a fegyelem, és az a kérdés, hogy mennyire lehet a tanárok szavára adni.

A herendi iskolákban folyó oktatási, nevelési tevékenységgel való elégedettség mértéke iskolai osztályzatokkal kifejezve 3,12 és 3,48 s ez csekély elégedettségnek felel meg. Ezzel majdnem megegyező az iskolák technikai felszereltségével (sportszer, tábla, tv, számítógép stb.) való elégedettség, 3,38.

Osztályzat az iskolák ....

...oktatási színvonalára

...nevelési munkájára

...technikai felszereltségére

■ elégtelen ■ elégséges ■ közepes ■ jó ■ jeles

százalékos megoszlás

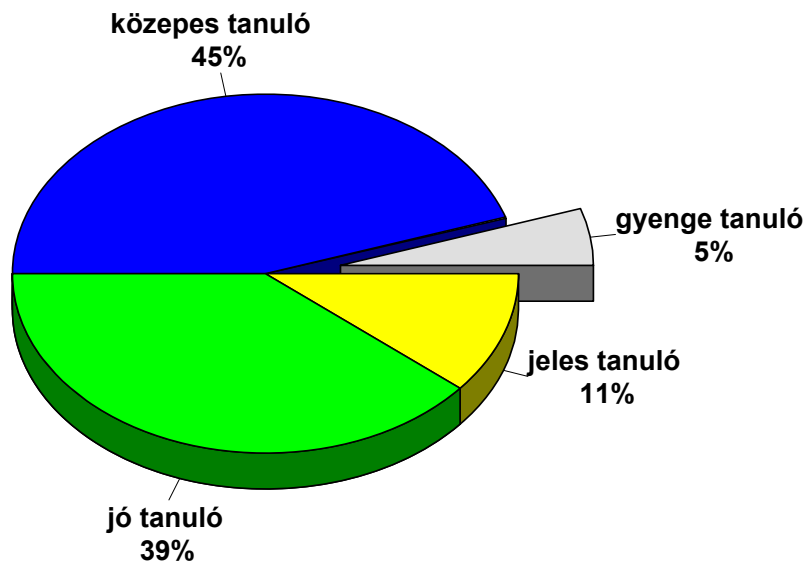
Az iskolában folyó szakmai munkával elégedettebbek a lányok, a képzetesebb családból származó fiatalok valamint a magasabb tanulmányi eredményeket elérő válaszadók.

Az oktatási intézmények technikai felszereltségével való elégedettség esetében is érezhető tendencia rajzolódik ki. A fiúk - akik természetesen érzékenyebbek a technikai kiegészítőkre - kritikusabb véleményüknek adtak hangot. Az iskolai tanulmányokkal egyenes arányban változik a kérdés megítélése. Míg a gyenge tanulók átlagosan 2,9-re, a közepes tanulók pedig 3,3-ra értékelték az iskola technikai felszereltségét, addig a jó és jeles tanulók 3,5-re.

A kérdőívben arra is megkértük a tanulókat, hogy nyilatkozzanak iskolai teljesítményükről, megkérdeztük a hogy milyen tanulók (voltak) az általános iskolában.

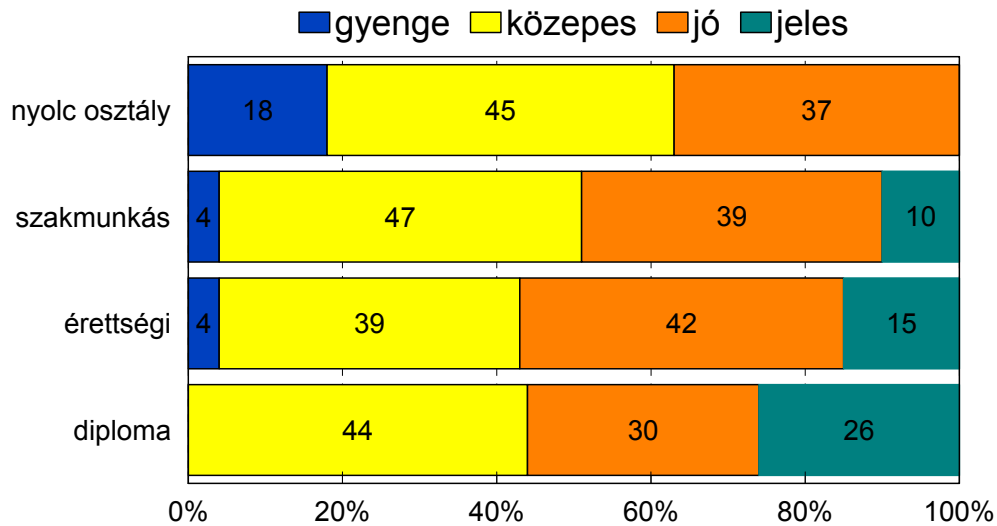
A tanulók tanulmányi eredménye

Ha nominálisan kategorizáljuk a tanulmányi átlagokat, a diákok 5 százaléka minősül kimondottan gyenge tanulónak, további 45 százalékuk közepes eredményt érőnek vallotta magát. Ennél jobb átlagot produkált a tanulók közel fele, 50 százaléka. Általában jeles tanulmányi átlagot ért el minden tizedik diák. Ha a tanulmányi eredményeket a főbb demográfiai mutató mentén tekintjük át megállapítható, hogy a lányok, a még fiatalkorúak (tehát többségükben jelenleg is tanuló), a kisebb családban élők és azok akik Herenden jártak általános iskolában magasabb tanulmányi átlagról vallottak.

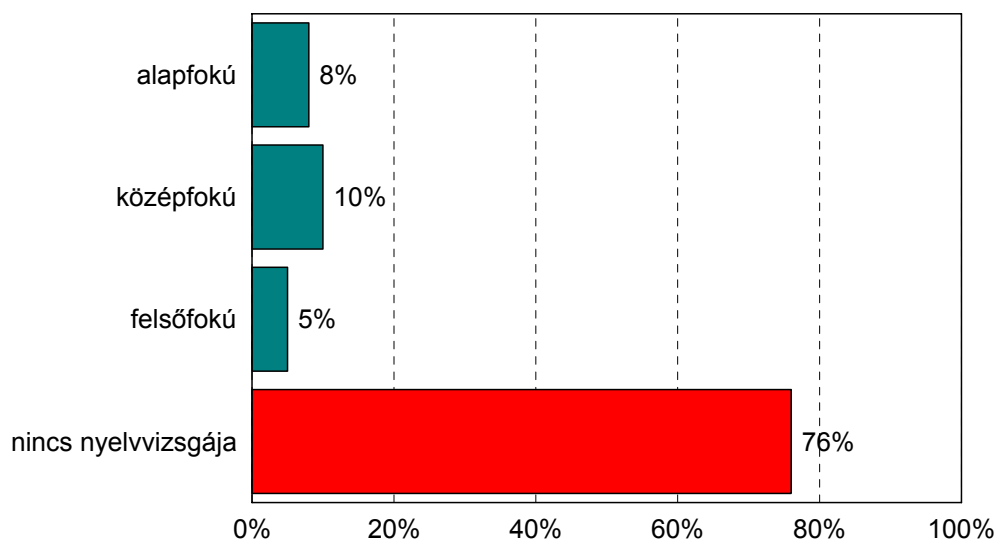
A tanulmányi átlagokat vizsgálva fel kell hívni a figyelmet arra a - pedagógusok által jól ismert - tényre, hogy a magasabb iskolai végzettséggel rendelkező szülő gyermeke, mivel több kulturális tőkével rendelkezik jobban meg tud felelni az iskolai elvárásoknak, s az iskolákat leginkább ők tudják "használni" céljaik elérésére. Míg a diplomás szülők gyermekeinek negyede jeles, s további 30 százaléka jó tanulónak minősítette magát, addig a szakmunkásoknál a jeles diákok aránya csak 10, a jó tanulóké 39 százalék.

A tanulmányi eredmény alakulása a szülő iskolai végzettségének dimenziójában

Az iskolai munka eredményét mutatja az idegen nyelvek ismerete is. Annak ellenére, hogy minden diák legalább egy élő nyelvet tanul(t) nagyon alacsony a nyelvvizsgálattal rendelkező fiatalok száma. A herendi fiatalok negyede rendelkezik nyelvvizsgálattal, 8 százalékuk alap-, 10 közép- és 5 százalék felsőfokú vizsgán felelt meg. A sikeres vizsgázók kétharmada német, egyharmada angol nyelvből vizsgázott.

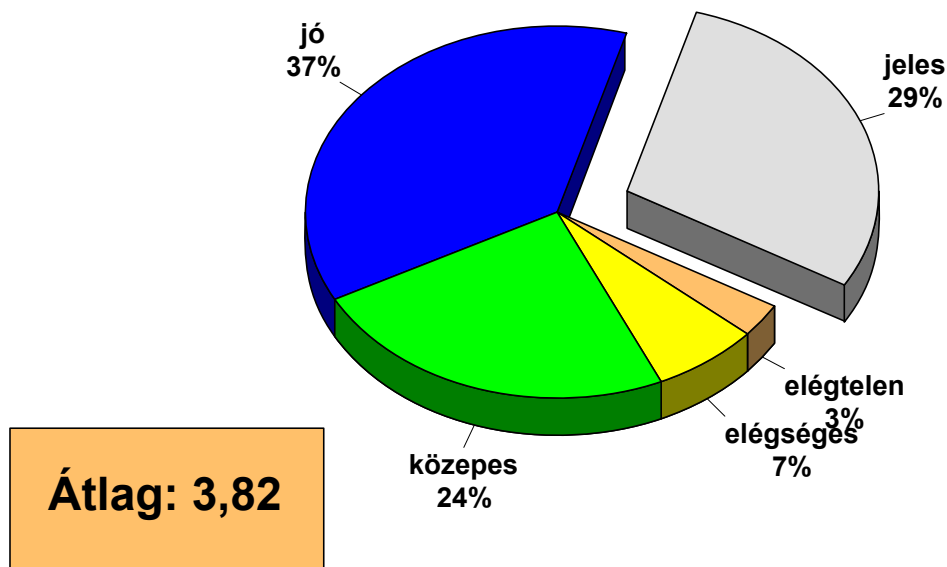
Nyelvvizsgálattal rendelkező tanulók aránya (százalékban)

A nyelvvizsgálóval rendelkező fiatalok magasabb arányban vannak a szorgalmasabb lányok között, a jobb kulturális háttérrel rendelkezők között, valamint azok között, akik Herenden jártak általános iskolába, nem pedig más településen. Jól kirajzolódó tendencia, hogy az utóbbi években nőtt a nyelvoktatás hatékonysága, mert a most 14-22 éves fiatalok harmada, 30-32 százaléka bír legalább alapfokú idegen nyelv ismerettel, ezzel szemben a 22-27 éves korcsoportnak csupán 10 százaléka.

Az iskolai nyelvoktatást a többség pozitívan értékelte, 29 százalék jelesre, 35 százalék jóra. Iskolai osztályzatokkal kifejezve az átlag 3,82.

Az iskolai nyelvoktatás színvonalával való elégedettség

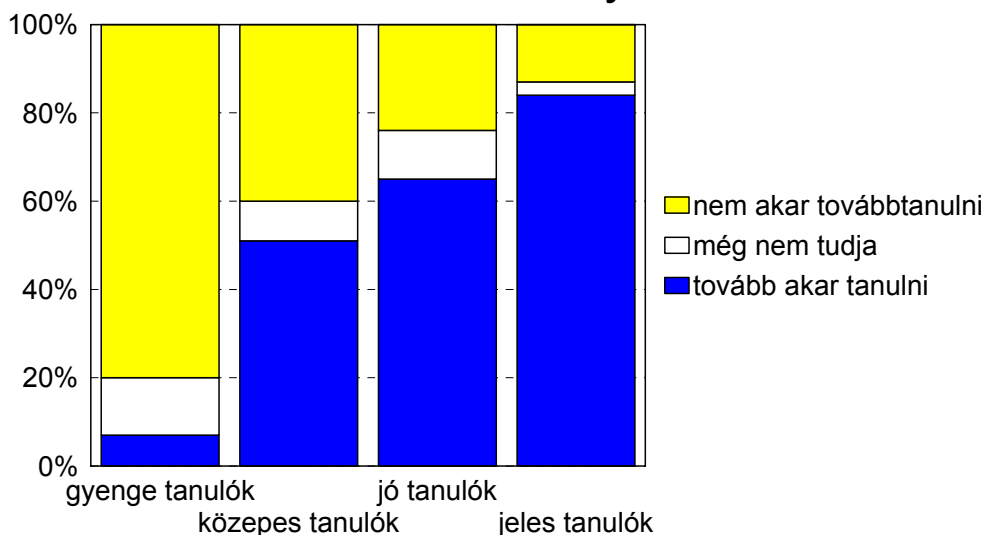

Nagyrészt a tanulmányi eredmények függvényében merül fel a továbbtanulás kérdése. A Herendi fiatalok 57 százaléka egyértelműen folytatni kívánja tanulmányait, többségük jelenlegi iskolájuk elvégzése után, tizede bizonytalan, még nem döntött, s minden harmadik megkérdezett fogalmazott meg nemleges választ. Azok akik nem akarnak továbbtanulni 71 százalékban már dolgoznak, 4 százalékuk dolgozik, s 9 százalékuk gyeseen van. Gazdasági aktivitás szerint - érthető módon - a jelenleg is tanuló fiatalok közül akarják a legtöbben beadni majd a felvételi jelentkezési lapot, 84 százalékuk. Ebből 27 százalékuk már határozott elképzelése is van, 57 százalék csak azt tudja biztosan, ha rajta múlik folytatja az iskolákat, 7 százalékuk még hezitál. Egyértelműen csak a tanulók 7 százaléka tekinti jelenlegi iskoláját az intézményes tanulás utolsó állomásának.

Jól megfigyelhető, hogy a lányok magasabb arányban akarnak továbbtanulni, mint a valamivel gyengébb tanulmányi eredményt elérő fiúk, s lányok között többen vannak azok is akik még nem döntöttek véglegesen. A még le nem zárt intergenerációs mobilitási folyamatról ad hírt, hogy a nyolc elemivel rendelkező szülők gyermekeinek 35, a szakmunkás szülők gyermekeinek 59, az érettségizett szülők gyermekeinek 61, a diplomásokénak pedig 77 százaléka tűzte ki célul a továbbtanulást.

Az iskolai tanulmányok állami oktatási rendszeren belül való folytatásának legmeghatározóbb eleme a diák jelenlegi tanulmányi eredménye. A jó tanulók számára evidencia, hogy folytatni kell a tanulmányokat.

Továbbtanulási szándék és a tanulmányi eredmény

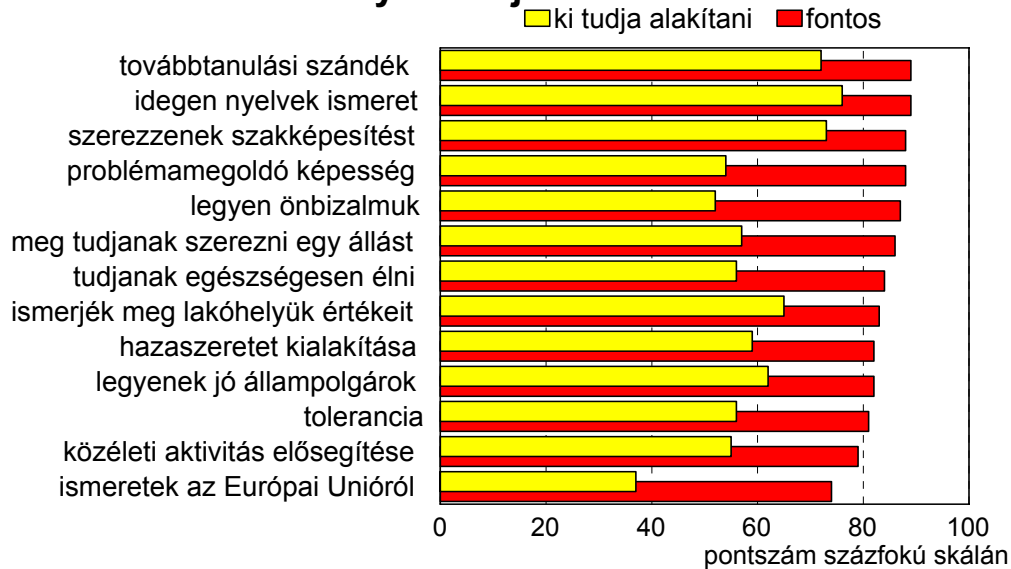

A kutatás során arra is rákérdeztünk, hogy az iskola milyen képességek kifejlesztésére törekedjen. A kérdés szó szerint így hangzott: *A következő képességeket a fiatalok elsajátíthatják az alatt az idő alatt, amíg kötelesek iskolába járni. Szerinted mennyire fontos, hogy az iskola törekedjen a következő képességek kifejlesztésére. Értékelj az iskola érdemjegyeknek megfelelően egytől ötig.* A kapott válaszokat százalékos skálára vetítettük.

A diagramból jól látszik, hogy a kérdőívben szereplő valamennyi képesség elsajátítását nagyon fontosnak tartják a megkérdezettek. A legfontosabbak a szakképesítés megszerzése, a továbbtanulási szándék kialakítása, és hogy beszéljenek idegen nyelveket a tanulók. A rangsor végén a közéleti aktivitás elősegítése és a megfelelő európai uniós ismeretek kialakítása szerepel, de ezek fontossága is 70 pont feletti.

Mennyire fontos, hogy az iskola kialakítsa az alábbi készségeket?

És mennyire tudja kialakítani?

Mivel ezen képességek kialakításának fontossága az egész társadalomban közmegegyezés szerű, itt csak árnyalatnyi különbségek vannak az egyes társadalmi-demográfiai csoportok között. Mérhető különbség, hogy a tolerancia, a nyelvismeret és az EU ismeret kialakítását fontosabbnak vélik a nők, mint a férfiak. Az életkor dimenziójában vizsgálva a kérdést megállapítható, hogy az idősebb (23-27 éves) fiatalok számára fontosabb, hogy az iskola önbizalmat adjon, megtanítsa egészségesen élni, toleranciára neveljen, hazaszeretetre neveljen, valamint megfelelő ismereteket nyújtson az adott szakmáról, az Európai Unióról és a lakóhely értékeiről.

A szülő iskolai végzettsége szerint a diplomásoknál az önbizalom és a problémamegoldó képesség kialakításának fontossága átlag feletti, míg a közéleti aktivitás fejlesztése, a hazaszeretetre nevelés, a helyi értékek és az EU ismeretek átlag alatti szerepben vannak. A szakmunkások az állás szerzésre és az egészséges életvitel kialakítására valamint a szakképesítés megszerzésére helyeznék nagyobb hangsúlyt.

Arra a kérdésre, hogy az iskola mennyire tudja kialakítani ezeket a képességeket már sokkal differenciáltabb válaszok érkeztek. Leginkább az idegen nyelv ismeret, a szakképesítés megszerzése és a tanulmányok folytatására való törekvés kialakítása jellemző az iskolára a herendi fiatalok szerint. Az állampolgári nevelés, a hazaszeret kialakítása és a lakóhely értékeinek megismertetése már csak közepesen jellemző. A legalacsonyabb

pontszámot a magyar oktatási rendszer képzési tananyagaiba még nem szervesült EU ismeretek oktatása kapta, e téren mutatkozik a legnagyobb lemaradás.

Mennyire fontos, hogy az iskola törekedjen a következő képességek kifejlesztésére? És mennyire tudja ténylegesen kialakítani?

	elvárás	tény	különbség
beszéljenek idegen nyelveket a tanulók	89	76	-13
szerezzenek szakképesítést a tanulók	88	73	-15
törekedjenek tanulmányaik folytatására	89	72	-17
ismerjék meg lakóhelyük értékeit	83	65	-18
legyenek jó állampolgárok	82	62	-20
hazaszeretet kialakítása	82	59	-23
meg tudjanak szerezni egy állást	86	57	-29
tudjanak egészségesen élni	84	56	-28
tudjanak együtt élni különböző származású emberekkel	81	56	-25
közéleti aktivitás elősegítése	79	55	-24
problémamegoldó képesség fejlesztése	88	54	-34
legyen önbizalmuk	87	52	-35
megfelelő ismeretekkel rendelkezzenek az Európai Unióról	74	37	-37

pontszám százfokú skálán

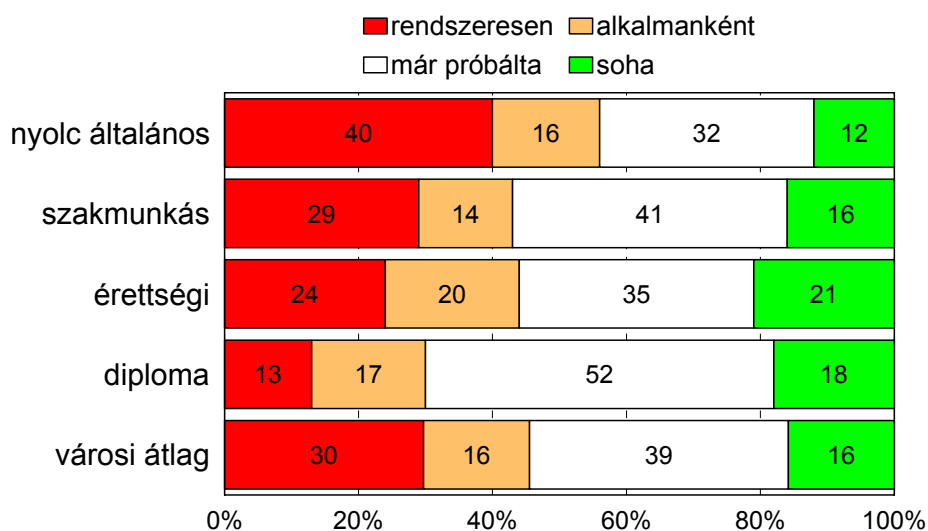
Szintén nagy a különbség az elvárás és a tényleges szereplés között az önbizalom kialakításának kérdésében (-35 pont), a problémamegoldó képesség fejlesztésében (-34), az állásszerzési technikák oktatásában (-29) és az egészséges életvitel kialakításában (-28 pont).

4. EGÉSZSÉGMEGŐRZÉS

Ebben a fejezetben a herendi fiatalok alapvető egészség-megőrzési és egészségkárosítási tevékenységeinek intenzitásáról számolunk be. Így többek közt szó lesz a dohányzásról, az alkohol- és kábítószer fogyasztásról, a sportolásról, valamint a táplálkozási szokásról.

Az Amerikai Egyesült Államok több tagállamában diákmegmozdulásra készülődnek a középiskolások, mert olyan helyi törvényeket alkottak, mely szerint a dohányzó fiatakorúak, illetve szüleik komoly szankciókra számíthatnak. A gyermek és fiatalkori dohányzás nemcsak Amerikában, hanem a Európában is komoly gondot jelent. Jól látható tendencia, hogy amíg a dohányosok száma az elmúlt 20 évben a világon csökkent, a rendszeresen dohányzó fiatalok aránya jelentősen megnőtt. Egy idei veszprémi felmérésből kiderül, hogy a megyeszékhely fiataljainak 40 százaléka dohányzik. Herenden is hasonló a helyzet. A vizsgált fiatalok 30 százaléka rendszeresen dohányzik, további 16 százalékuk pedig alkalmanként gyújt rá. Azok aránya akik még csak ki sem próbálták csupán 16 százalék.

A dohányzó fiatalok aránya a szülő iskolai végzettségének dimenziójában

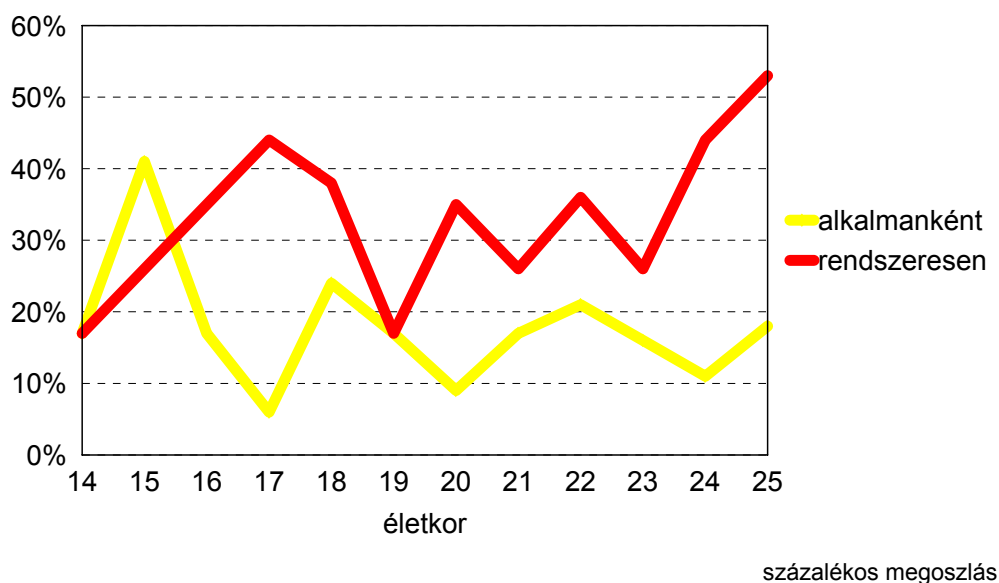

A diagramból kiolvasható, hogy szülő iskolai végzettsége jelentős hatással van a dohányzási szokásokra. Míg a maximum nyolc általános iskolát végzett szülők gyermekeinek 40 százaléka rendszeres dohányos, addig az érettségizetteknél 24, a diplomásoknál pedig csak 13 százaléka ez az arány. Az is jellemző, hogy a rendszeresen dohányzók között a fiúk (+8

százalék), az alkalmi dohányosok között pedig a lányok (+3 százalék) vannak magasabb arányban képviselve.

A 14-17 évesek között 22 százaléknál a rendszeres dohányosok aránya, mire eléri a nagykorúságot ez a szám 30 százalékra emelkedik, s a 23-27 évesek között már 34 százalék. Az is jellemző, hogy ezzel párhuzamosan csökken az alkalmi dohányosok aránya. Mindez azt jelenti, hogy a dohányosok arányának folyamatos növekedése mellett a dohányzási szokások belső struktúrája is átalakul.

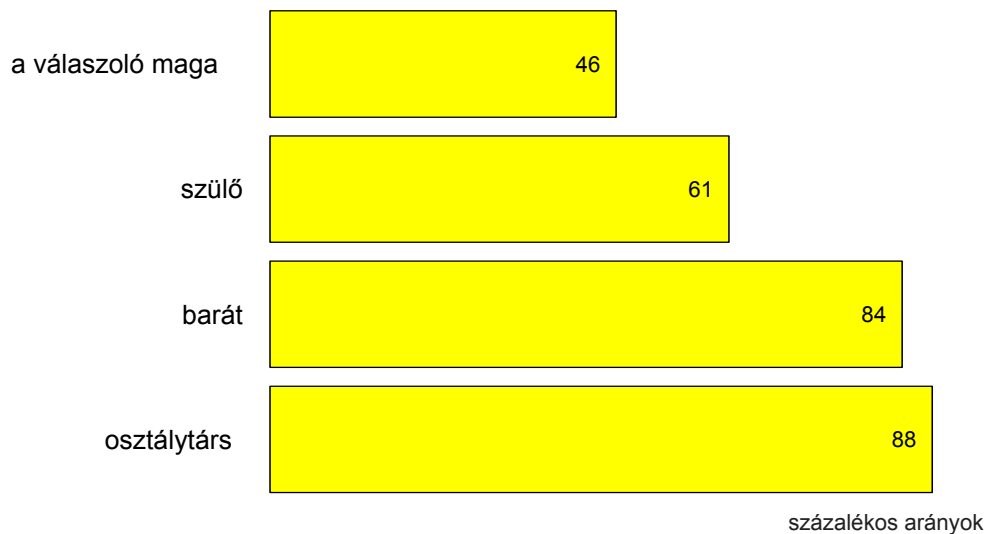
A dohányzó fiatalok aránya az életkor dimenziójában

A tanulmányi eredmény alakulásával is szoros összefüggésben van a dohányzás kérdése, sokkal kevésbé jellemző a jó és jeles tanulókra. Míg a gyenge tanulmányi eredményt elért diákok 69 százaléka dohányzik, addig jó tanulóknak 38 százaléka, a 4,5 fölötti átlagot elért tanulóknak pedig csak 40 százaléka dohányzik (mindössze 21 százalékuk rendszeresen). A dohánytermékek magas ára hozzájárulhat ahhoz, hogy a több pénzből gazdálkodó fiatalok között több dohányost találtunk.

Ki dohányzik a fiatal környezetében?

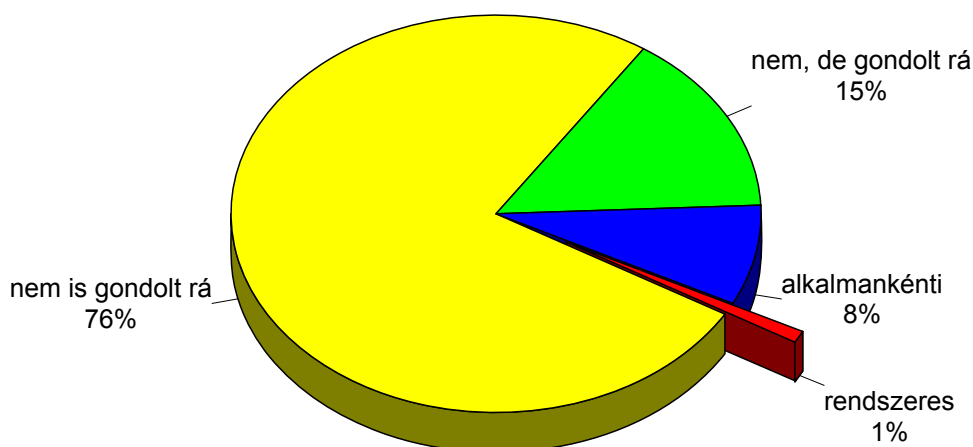
Az, hogy egy fiatal elkezd dohányozni alapvetően kétféle minta miatt lehetséges. Az egyik a negatív családi példa, a másik a kortárs csoport hatása. A herendi fiatalok családjának 61 százalékban a szülők között is van rendszeres dohányos. Ennél is rosszabb eredményeket kapunk, ha tovább szélesítjük a közösségi teret. A válaszolók 84 százalékának van a baráti körében olyan, aki dohányzik, s 88 százalékuknak van, vagy volt dohányos osztálytársa. A családi hatást vizsgálva azt látjuk, hogy a nem dohányos családban a gyermek 70 százalékos eséllyel nem lesz dohányos, míg a dohányos családban 55 százalékos eséllyel válik belőle is dohányos.

Kortárs csoport hatásáról elmondható, hogy minden dohányos baráti körében találtunk másik dohányost, ugyanakkor a nem dohányzók körében "csak" 70 százalékos eséllyel fordul elő dohányos barát.

A dohányzásnál sokkal kevésbé elterjedt a kábítószeres fogyasztása. A tanulók 78 százaléka gyakorlatilag elutasítja. 93 százaléka soha nem próbált ki semmilyen klasszikus értelemben használt kábítószer. 15 százalékuk nem fogyasztott ugyan, de már gondolt rá, további 5 százalékuk alkalmi, s 2 százalékuk rendszeres drogfogyasztó - saját bevallásuk alapján. Azt, hogy a kábítószer fogyasztása mindössze a fiatalok 7 százalékát érintené, fenntartásokkal kell kezelnünk, valószínűsíthető, hogy a valós arány ennél magasabb, ugyanis a megkérdezettek több mint fele (64 százalék) ismer olyan fiataalt, aki kábítószer fogyaszt, 19 százalékának a barátaiban is van. Megállapítható, hogy a fiúk között kétszer annyi a kábítószer fogyasztó, mint a lányoknál, s a kor megoszlás szerint 18-22 éveseknél a legnagyobb divat.

A kábítószer fogyasztók körében erősebb korcsoport hatás mutatható ki. A rendszeresen fogyasztók 87 százalékának van drogos barátja, s az alkalmi fogyasztók 63 százaléka nyilatkozott úgy, hogy van kábítószer fogyasztó barátja. Ezzel szemben akik soha nem is gondoltak arra, hogy kipróbáljanak valamilyen kábítószerrel, 81 százalékban mondták, hogy nincs kábítószerrel fogyasztó barátjuk.

A kábítószer fogyasztók aránya

A kábítószeres és azok hatásai között jelentős különbségek vannak, így nem lehet közömbös számunkra, hogy a kábítószerrel kipróbálók milyen szerekkel kísérleteztek. Nem említették a fiatalok a szorongásoldó gyógyszereket és a központi idegrendszerre depresszív hatású, kábító-fájdalomcsillapító hatású opiátokat (heroin, ópium). Egyetlen említést kaptak a pszichotrop hatású pótszereket (szipó, hígító), melyek az alkohol okozta részegséghez hasonló állapotot, továbbá lelki függőséget és komoly testi károsodásokat okoznak. A stimulánsok, mint például az extasy tableta 3 említést kaptak. Ezek a szerek serkentőleg hatnak a központi idegrendszerre, motoros nyugtalanságot, a fizikai és pszichés teljesítőképesség növekedését idézik elő. A legnépszerűbb kábítószeres a halucinogén anyagok (LSD, marihuána), ezek közül is kiemelkedik a marihuána (12 említés), az összes kérdezett fiatal 4 százaléka találkozott már a szerrel, általában (dohánnyal keverve) cigaretta formájában elszívják. Ezek az anyagok olyan vegyületek, melyek átmeneti pszichózist váltanak ki. Népszerűségüket elsősorban annak köszönhetik, hogy nem okoznak testi függőséget (bár ezt egyes szerzők vitatják), s nem járnak elvonási tünetekkel sem. Hatásukat

tekintve egyszerre izgatóak és nyugtatóak, a tér- és időérzéklet megszüntetik, gyönyörködtető hallucinációk jellemzik.

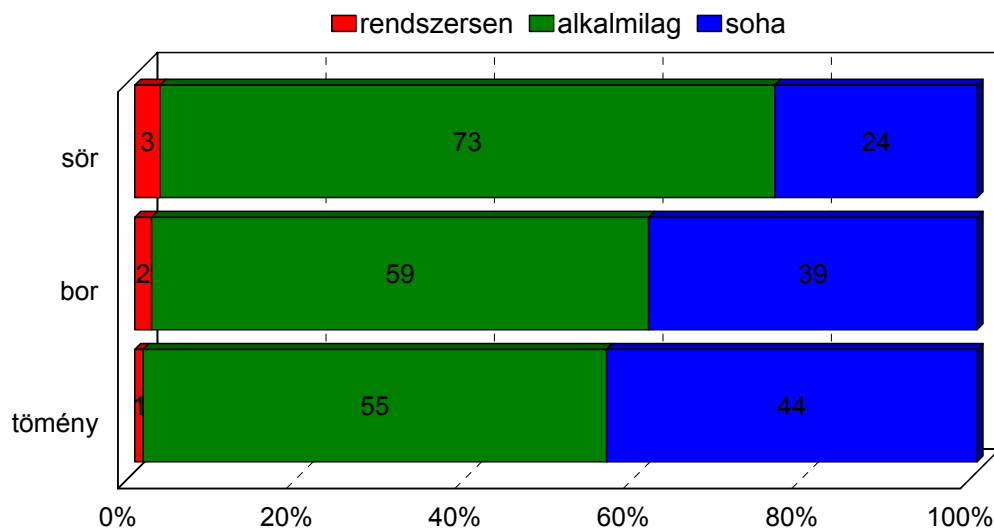
Hol lehet kábítószerhez jutni

	említések száma
disco	95
szinte mindenhol	27
városokban(Bp., Vp.) és a Balatonon parton	12
herendi presszóban	11
házibuli, baráti kör	9
utcán	7
iskolák környékén	5
Bándon	4
buszpályaudvaron	1

Arra a kérdésre, hogy hol lehet kábítószerhez jutni, az egyöntetű konkrét válasz a disco volt, de elterjedt az a nézet is, hogy aki hozzá akar jutni, az hozzá is tud jutni, hiszen találkozhatnak kábítószerrel az utcán, házibulikön, a buszpályaudvaron, sőt akadt aki úgy véli az iskola környékén is. Érdeemes felhívni a figyelmet, hogy a fiatalok 3 százaléka a herendi presszót (is) említette.

A magyar társadalomban a legelterjedtebb "drog" az alkohol. Ez érezhető a herendi fiatalok körében is, ugyanis a válaszolók mindössze 11 százaléka nem ivott még soha alkoholt. A rendszeres alkohol fogyasztók aránya 3 százalék - saját bevallásuk alapján. A diákok 73 százaléka alkalmi sörivő, 3 százalékuk rendszeresen él a "folyékony kenyérrel". A borfogyasztók aránya is hasonló ehhez (59 százalék rendszeres, 2 százalék alkalmi), de a töményet fogyasztók valamivel kevesebben vannak. A fiatalok 35 százaléka mindhárom alkohol fajtát fogyasztja, minimum alkalmanként, s 89 százalékuk legalább az egyiket issza. A bor és a sörfogyasztók között közepes összefüggés van ($r=0,3$). A korreláció pozitív előjelű, tehát akik az egyiket fogyasztja, az él a másikkal is (a fiatalok 48 százaléka). A bort és töményt sört és töményt is rendszeresen fogyasztók aránya 1 százalék, és további 41 százalék mindkét alkoholfajtából alkalmi ivó. A bor és tömény fogyasztás közötti összefüggés erős ($r=0.5$).

Az alkoholfogyasztás szerkezete

Ha a nemek dimenziójában vizsgáljuk a kérdést kiderül, hogy a fiúk között többen vannak a rendszeres, a lányok között pedig az alkalmi alkohol fogyasztók. Az absztinensek aránya ennek megfelelően valamivel több a lányok között. Jól kirajzolódó tendencia - ahogy az várható - a rendszeres alkoholfogyasztók aránya az életkor növekedésével emelkedik. Az alkoholfogyasztás kapcsolatban van a tanulmányi eredmény alakulásával is. Míg a gyenge tanulók 13 százaléka iszik rendszeresen, addig a jó és jeles tanulóknak csak 3 százaléka.

A korrelációs számítások igazolták azt a feltételezést, hogy a dohányzás, a kábítószer és az alkoholfogyasztás nem független egymástól. A kábítószer-élvezők között több a rendszeres alkoholfogyasztó is. Az alkoholfogyasztás és a dohányzás közötti korreláció is közepes erősségű ($r=0,3$). Ha a háromféle egészségkárosítás összesítjük, megdöbbentő, hogy a diákok 46 százaléka legalább egyféle módon (alkohol), 41 százaléka kétféleképpen (alkohol és dohányzás) s további 4 százaléka háromféle úton is (alkohol, drog, dohányzás) károsítja egészségét. Megdöbbentő, hogy a fenti, egészségre ártalmas szerektől teljesen mentes életet tíz tanulóból csak egy él.

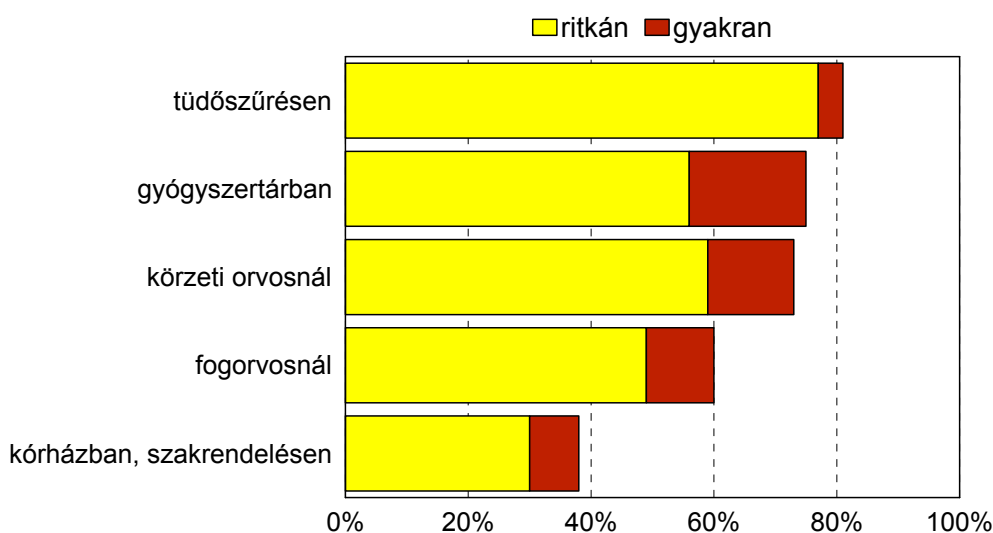
Az egészségkárosító tevékenységnek hatása általában csak hosszabb távon jelentkezik. A kutatás során megkérdeztük a tanulókat, hogy az elmúlt évben betegség miatt voltak-e orvosnál. A tanulók 14 százaléka válaszolta azt, hogy gyakran, további 59 százaléka mondta azt, hogy néha, s negyedük adott nemleges választ. Ha ezeket az általános kijelentéseket az egészségkárosító tevékenységek dimenziójában nézzük tettenérhetővé válik a fizikai

egészségrombolás hatása. Azok a tanulók, akik semmilyen módon nem károsítják egészségüket - ahogy az joggal feltételezhető -, ritkábban betegednek meg.

A károsítás hatása az egészségi állapotra (százalékos megoszlás)

	<i>Nem volt orvosnál betegség miatt</i>	<i>Volt orvosnál betegség miatt</i>
<i>Nem károsítja egészségét</i>	46	54
<i>Alkoholt fogyaszt</i>	22	78
<i>Alkoholt fogyaszt és dohányzik is</i>	26	72
<i>Átlag</i>	27	73

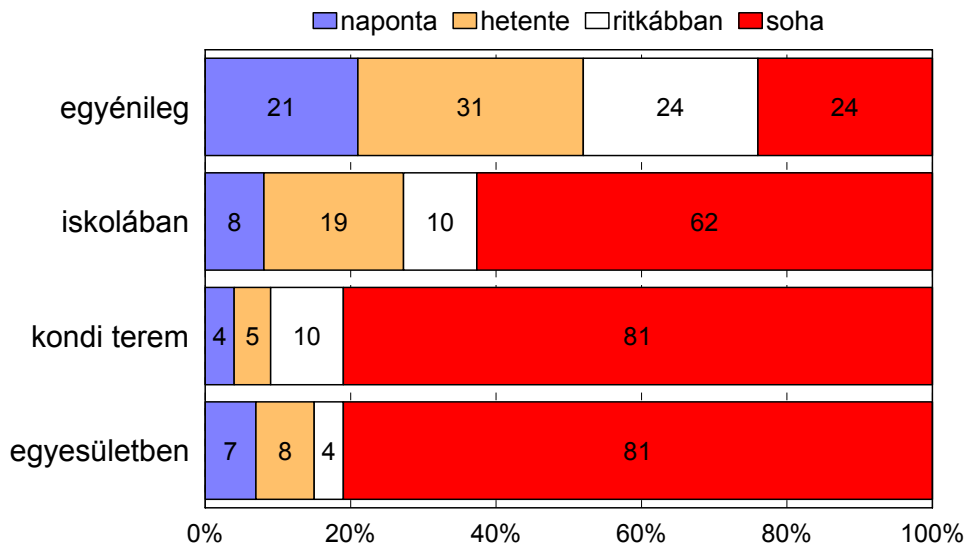
Az utóbbi egy évben voltál orvosnál?

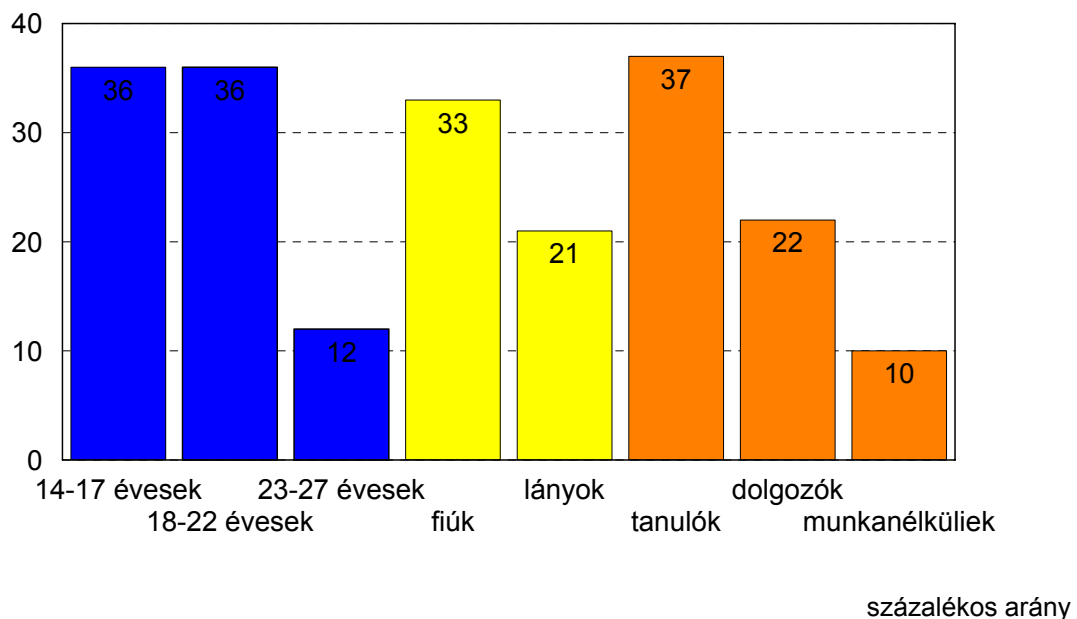
A herendi fiatalok 81 százaléka az utóbbi egy évben volt tüdőszűrésen, és saját bevallásuk alapján 60 százalékuk fogorvosnál is járt. Körzeti orvosát 73 százaléka kereste fel az elmúlt évben, s 38 százalékukat tovább is utalták kórházba vagy szakrendelésre.

Köztudott, hogy az egészségi állapot alakulását jelentősen befolyásolja - pozitív irányba - a rendszeres testmozgás, a sport. A herendi fiatalok 27 százaléka napi, közel fele (46 százalék) heti rendszerességgel sportol valamit. Azok aránya, akik soha semmilyen módon nem mozognak 16 százalék.

Milyen rendszeresen sportolsz?

A napi rendszerességgel sportoló tanulók aránya

A nemek szerinti bontásból az olvasható ki, hogy a fiúk az átlagnál többet sportolnak napi rendszerességgel, míg a lányok inkább a heti mozgást preferálják. Az is jellemző, hogy a véleményeket meghatározó változó, az életkor növekedésével fokozatosan csökken a napi rendszerességgel sportoló aránya. Az szülő iskolai végzettsége nem szegregálja a

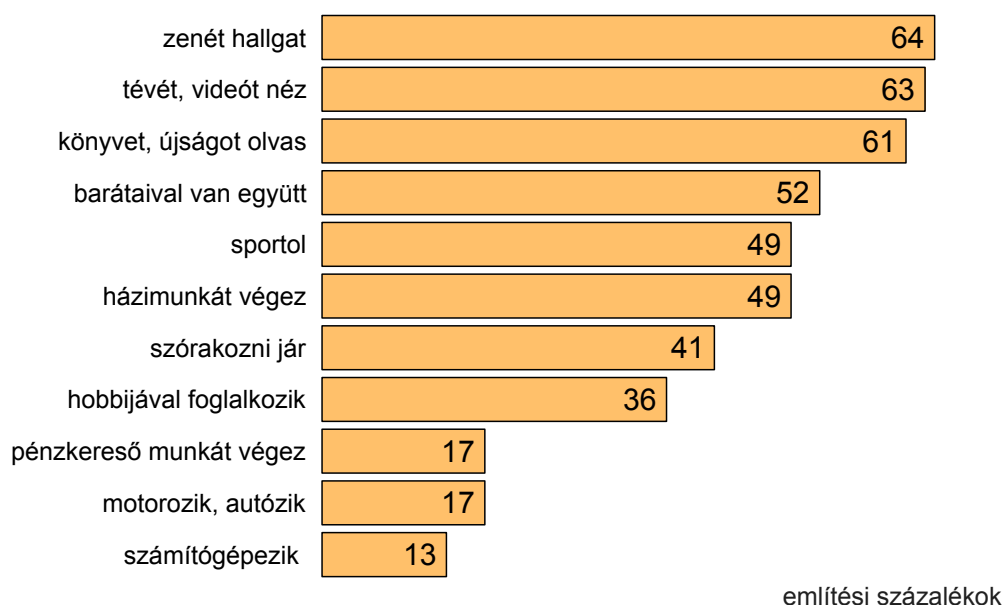
véleményeket, ellenben a gazdasági aktivitást vizsgálva fel kell hívni a figyelmet arra, hogy míg tanulóknak 37 százaléka mozog naponta, addig a dolgozó fiataloknál ez az arány csak 22, s a munkanélkülieknél pedig mindössze 10 százalék .

Az egészségmegőrzéshez szorosan kapcsolódik az a kérdés, hogy vajon naponta hány alkalommal étkeznek a fiatalok. Ezzel kapcsolatban elmondható, hogy a herendi fiatalok fele (53 százalék) naponta legalább háromszor étkezik. Kétszer eszik 10 százalék. Riasztó jel attól a 36 százaléknál érkezett, akiknek nincs kialakult táplálkozási szokásuk, rendszertelenül étkeznek. Őket a legbiztosabban az 18-22 éves korcsoportban lehet megtalálni. Más demográfiai mutatók mentén is található eltérés, a rendszertelenül étkezők aránya lányoknál 39 százalék, a fiúknál csak 30, s a család kulturális háttere is kedvező irányba befolyásolja az étkezés rendszerességét.

5. SZABADIDŐ

A fiatalok szabadidős tevékenysége éppen úgy a passzív időtöltések felé tolódik el, mint a felnőttek esetében. A választási lehetőségként feltett tevékenységek többségét a fiatalok végzik, közülük több kapott 60 százalék feletti említési arányt.

Mit csinálnak a fiatalok szabadidejükben?

Az első három helyen szereplő tevékenység nem okoz meglepetést. A zenehallgatás már annyira természetes (akár háttérként), hogy nem is feltűnő. A tévé és a video a legkönnyebben elérhető szabadidős tevékenység, és a legkényelmesebb is, ugyanis nem kell semmit csinálni, csak ülni a képernyő előtt. Ez egyébként nem a fiatalok sajátossága, a felnőttek is ezt jelölték meg a leggyakoribb szabadidős tevékenységnek egy 1995 és 1997 közötti vizsgálat sorozatban. A könyv és újságolvasás 61 százalékos említési arányát fenntartásokkal kell kezelni, mert a kutatásból az nem derül ki, hogy pontosan mit is olvasnak, és azt milyen rendszerességgel teszik. A barátokkal való együttlét is mindennapos, és ez összefügghet más tevékenységekkel is, hiszen a szabadidő eltöltésének módja (függetlenül attól, hogy miről van szó) általában a barátokkal együtt történik.

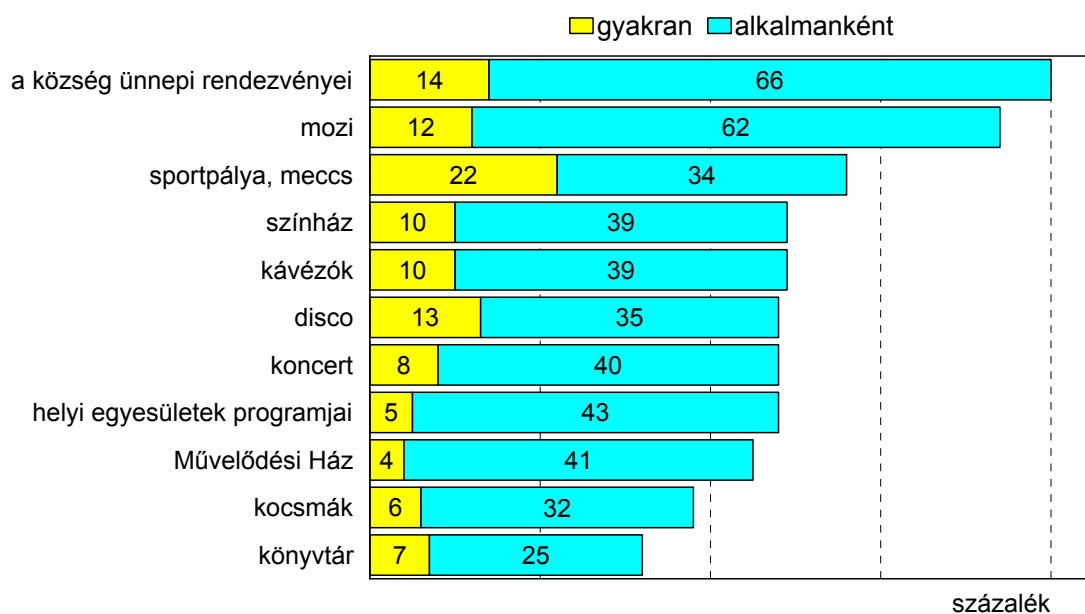
A házimunka viszonylag magas említése azt mutatja, hogy a családok többségében van belső munkamegosztás, legalábbis a fiatalok így látják. Ez természetesen nem klasszikus szabadidős tevékenység, hiszen a többség kötelezőként éli meg. A hobbitevékenység viszonylag említési aránya korosztály-specifikus, ez életkor emelkedésével a szabadidő mennyiségének csökkenésével ritkábbá válik.

A három utolsó tevékenységet érdemes közelebbről is megvizsgálni. A könyvet sokak szerint felváltó számítógép 13 százalékos említettsége még elmarad más településeken mért adatokétól, de viszonylag magas, hiszen azt jelenti, hogy minden tizedik fiatal több-kevesebb rendszerességgel hozzájut a géphez, a 14-22 éves korosztályban ennél is magasabb, 18 százalék arányuk. Mindez azt mutatja, hogy a virtuális valóság előretörése igen gyors, és ez éppen a hagyományos formák rovására történik. A motorozás, autózás tipikusan a kistelepüléseken élő fiatalok kedvelt időtöltése.

Végül a minden ötödik fiatal által említett pénzkereső munkát nézve el lehet gondolkozni azon, hogy ez bizonyos értelemben negatív (ha más tevékenység helyett, kényszerből kell dolgozni), bizonyos értelemben viszont pozitív lehet (ha a szocializáció folyamatába megfelelően épül be, elsősorban a tanulóknál).

A szabadidő eltöltésének milyensége mellett rákérdeztünk arra is, hogy ez mely intézményeket, programokat érint.

Látogatod az alábbi intézményeket, programokat?

Itt a leggyakrabban említett helyszínek, intézmények, programok helye nem meglepő. A legnagyobb látogatottsága a község ünnepi rendezvényeinek van, ezeken a fiatalok 14 százaléka rendszeresen, további 66 százaléka alkalmanként vesz részt. A különböző meccsek és a mozi szintén kedvelt szabadidő-eltöltési mód.

A látogatási gyakoriságból egy összetett indexet szerkesztettünk, amely 0 és 100 között vehetett fel értékeket. Ez alapján az 50 pontos határt (amely felett gyakran látogatottnak mondhatunk egy intézményt vagy programot) egyik rendezvény sem lépte túl, csak a mozi és az ünnepi rendezvények közelítették meg (43 és 47 pont). 25 pont alá (ami igen ritka említési gyakoriságot jelent) három intézmény került: a művelődési ház (24), a könyvtár (19) és a kocsmák (22). A legtöbb gyakori látogatót a meccsek és a sportpályához kötő rendezvények, szabadidős programok vonzzák, a fiatalok 22 százaléka nyilatkozott úgy, hogy rendszeresen látogatja.

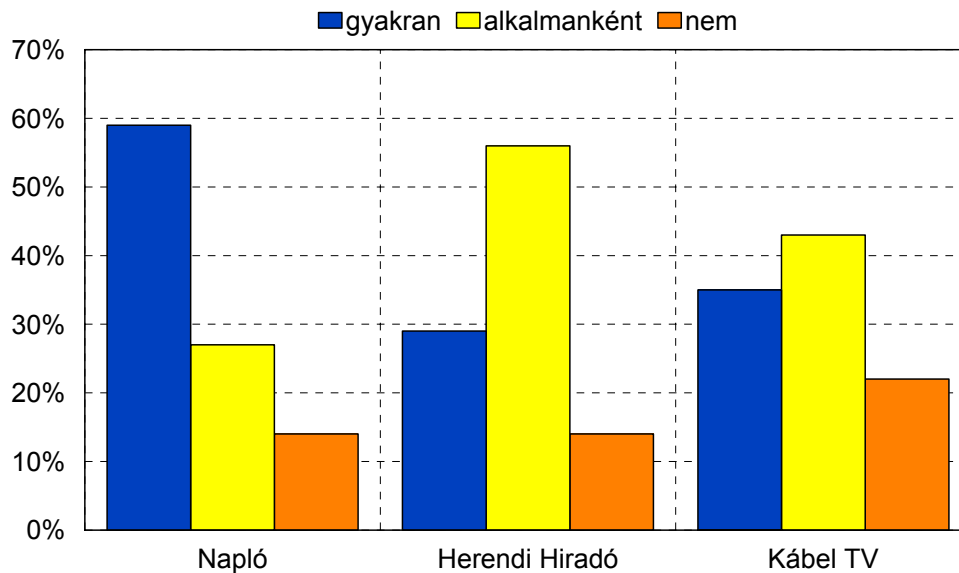
Az index alapján összehasonlítottuk a fiúk és lányok szokásait. A lányok sokkal kevésbé látogatják a kocsmákat és a sportrendezvényeket, viszont magasabb arányban vesznek részt a kulturális, közművelődési életben (színház, könyvtár, Művelődési Ház) és a kávézókat is szívesebben látogatják.

Végül ennél a kérdésnél klaszteranalízis segítségével megpróbáltuk csoportokba sorolni a fiatalokat az általuk látogatott intézmények, programok alapján. Ennek eredménye három csoport lett. Az első csoportba azok tartoznak akik a hagyományos kulturális programokat, intézményeket látogatják gyakrabban (művelődési ház, színház, könyvtár, ünnepi rendezvények), ők a fiatalok 26 százalék alkotják. A második csoportba (29 százalék) azok kerültek, akik a populárisabb kultúra iránt fogékonyabbak, az átlagosnál gyakrabban járnak diszkóba, moziba, meccsre és a koncertekre. A harmadik, legnépesebb csoport (45 százalék) a passzívaké, körükben valamennyi program, rendezvény leértékelt szerepben van.

A herendi fiatalok 56 százaléka rendszeresen, további 27 százaléka alkalmanként olvassa a megyei napilapot a Naplót. A helyi újság olvasottsága ennél alacsonyabb, a Herendi Híradó rendszeres olvasótábora a fiatalok körében 28 százalék, az alkalmi olvasóké 56. Hozzá kell azonban tenni, hogy a helyi lap megjelenése sokkal ritkább. A kábel TV összevont nézettsége 77 százalék, ebből egyharmad a rendszeres nézők aránya.

Jól kirajzolódó tendencia, hogy az életkor emelkedésével nő az újságolvasók aránya, csakúgy mint a szülő képzettségi szintjének növekedésével. A válaszoló neme is szignifikánsan befolyásolta az eredményeket, a lányok mindhárom médium iránt nyitottabbak.

A Napló, a Herendi Híradó és a kábel TV nézettsége, olvasottsága a fiatalok körében

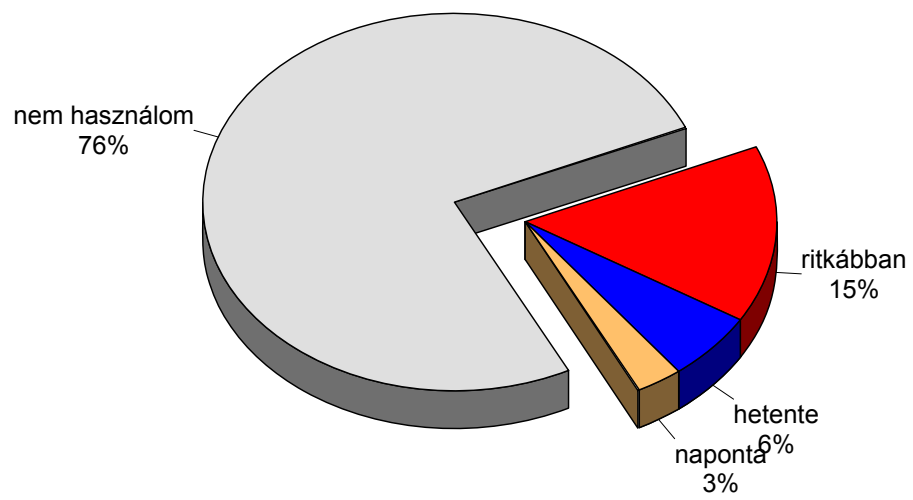

Az internet sokak szerint a fiatalok kedvelt időtöltése, szórakozása. Az, hogy korábban 30 százalékuk említette a számítógépet, mint szabadidős elfoglaltságot, jelzi, hogy az ő generációjuk már sokkal természetesebben használja ezt az eszközt, mint az idősebbek, még akkor is, ha sokan csak játszanak rajta.

Az internet használata a kérdezett fiatalok egynegyedénél volt jellemző, igaz eltérő arányban. Naponta 3 százalék használja az internetet, heti rendszerességgel 6 százalék kapcsolódik rá a hálózatra. Azok aránya, akik már találkoztak az internettel, de nem használják rendszeresen 15 százalék. A világhálóra való rácsatlakozás egyelőre költséges dolog, ezért a fiatalok többsége elsősorban az iskolában teszi mindezt. A fiatalok 7 százaléka a saját munkahelyén kerül kapcsolatba a virtuális hálózattal.

Ha az internet használatot az egyes demográfia mutatók metszetében vizsgáljuk, elmondható, hogy a nem és a szülő iskolai végzettségének hatása mérhető. A fiúk 27, a lányok 20 százaléka találkozott már az internettel. Élesen szegregálja a válaszokat a családi háttér. Míg a maximum nyolc általánost végzett szülők gyerekeinek 8 százaléka, a szakmunkásokénak 22 százaléka internetezett már életében, addig a legalább érettségizett szülők gyerekeinek 35, a diplomásokénak 48 százaléka kalandozott a világhálón.

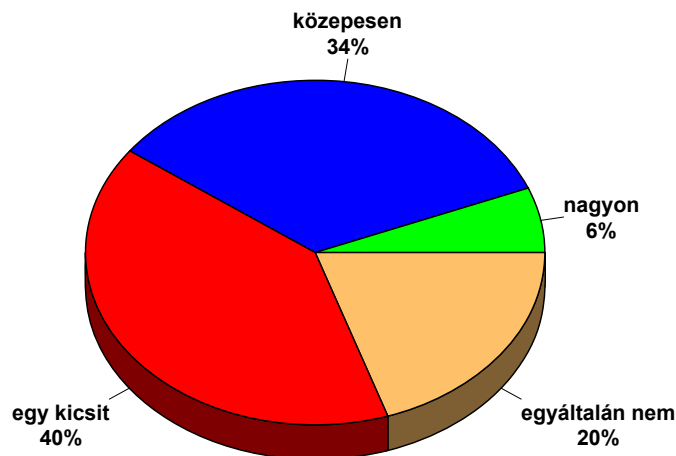
Milyen gyakran használod az Internetet?

6. KÖZÉLETI AKTIVITÁS

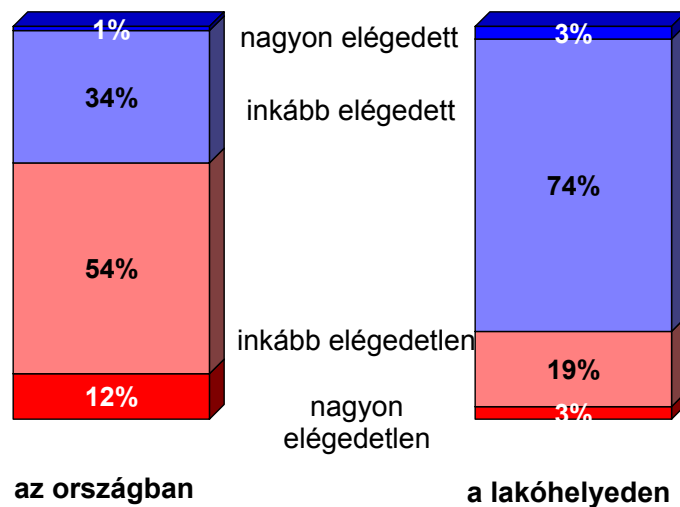
A politika iránti érdeklődés a fiatalok körében igen alacsony, mindössze 42 pont a százfokú skálán. E tekintetben jelentős különbség van a fiúk és a lányok, valamint a fiatalabb és idősebb válaszadók között. A fiúk érdeklődőbbek a politika iránt (46 pont) mint a lányok (39 pont). Az életkor emelkedésével is nő a politikai érdeklődés, a 14-17 évesek körében 34, a 18-22 éveseknél 43, az ennél idősebbeknél 47 pont az index értéke.

Mennyire érdekel a politika?

Az ország és a lakóhely dolgaival való elégedettség jelentősen különbözik egymástól, de ezt más kutatások is igazolják². Az országos ügyek elégedettségi indexe 41 pont, ez azt jelenti, hogy a fiatalok egyharmada, 33 százaléka mondható elégedettnek. Ugyanez az index a helyi ügyeknél már 60 pont, ami az 50 pontos elégedettségi határ felett van. Az országos és a helyi ügyekkel való elégedettség független a nemtől, az életkortól és szülő iskolai végzettségétől ellenben függenek a politika iránti érdeklődés mértékétől. Aki jobban érdeklődik a politika iránt elégedettebb is. A helyi ügyek és az országos ügyek megítélése között pozitív korreláció áll fenn ($r=0,23$).

Mennyire vagy elégedett azzal, ahogy a dolgok mennek...?

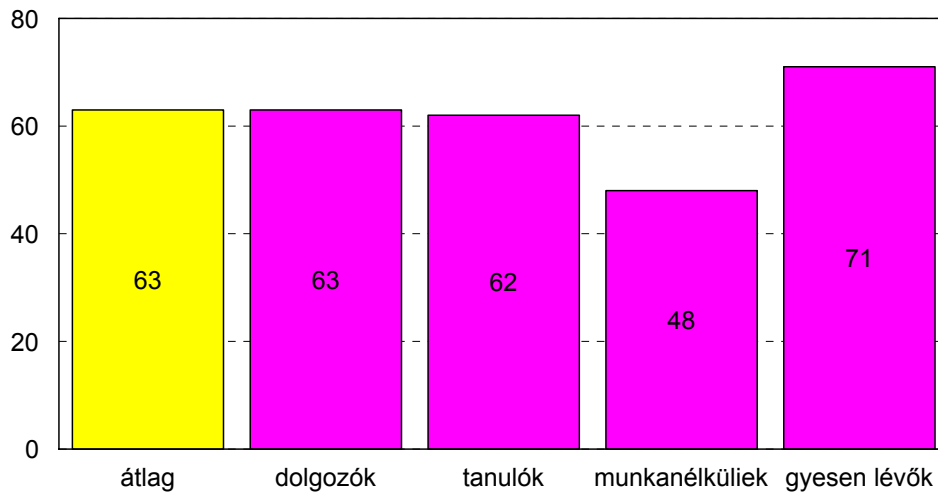
A felnőttek között gyakori a politikusokkal szembeni bizalmatlanság, a politikának “úri huncutságként” történő felfogása, és az a mélyen gyökerező elképzelés, mely szerint az ország, vagy a település vezetői nem az állampolgárok érdekében tevékenykednek. Ez a bizalmi tökehiány a település vezetőinek munkájával kapcsolatba kevésbé érzékelhető. Arra a kérdésre, hogy “mennyire bízol abban, hogy a község vezetői jó munkát végeznek?” szinte ugyanaz a belső bizalmi megoszlás jött ki az elemzés során, mint a helyi ügyekkel kapcsolatos elégedettség esetén, ami nem meglepő, hiszen a két kérdés szoros korrelációban áll, egyfajta kontrollkérdésként is kezelhető.

A jó munka végzésével kapcsolatos index 63 pont volt a százfokú skálán. Ez azt a százalékos megoszlás takarja, mely szerint 75 százalék bízik a jó munkájukban, 15 százalék inkább nem, míg 3 százalék egyáltalán nem bízik ebben (a többiek bizonytalanok voltak a kérdésben). Az életkor szegmentál, az idősebb fiatalok (23-27 évesek) bíznak a leginkább a település vezetőiben (66 pont), míg a 18 év alattiak a legkevésbé (58 pont).

A politikai érdeklődés és a település vezetői iránti bizalom között összefüggés van, azok akik jobban érdeklődnek a politika iránt jobban bíznak a vezetők munkájában. A teljesen közömbösök 58, a kicsit és közepesen érdeklődők 62, míg azok akiket nagyon érdekel a politika 75 pontos bizalomról számoltak be.

² MONITOR Társadalomkutató Intézet és Marketing Centrum önkormányzati kutatások 1995 és 1998 között.

A település vezetői iránti bizalom-index megoszlása

százfokú skálán számolva

A lakótelepülés polgármesterének megnevezésekor a fiatalok 95 százaléka adott helyes választ. Ez az eredmény egybevág a vidéki városokban és községekben végzett korábbi felmérések eredményeivel, amelyek szerint a helyi polgármesterek ismertsége igen magas.

Az önkormányzat fiatalokkal kapcsolatos települési feladatainak megfogalmazásakor a fiatalok közel 90 százaléka tudott mondani legalább egy dolgot, amit fontosnak tartana, de többségükben két-három feladatot is említettek. A megfogalmazott feladatok említési gyakoriságát az alábbi táblázat mutatja.

Az önkormányzat fiatalokkal kapcsolatos feladatai (említések száma)

Feladattípus	említések száma
szórakozási lehetőségek biztosítás	57
programok szervezése	48
fiatalok anyagi és erkölcsi támogatása	34
lakásépítés, lakáshoz jutás támogatása	28
oktatás, iskola támogatása	21
munkalehetőségek biztosítása, elő segítése	20
ifjúsági klub fenntartása	19
kábítószer elleni fellépés, egészségnevelés	11
továbbtanulás elősegítése	8
sportolási lehetőségek fejlesztése	7
hiteles tájékoztatás	5
játszóter építése	5

A fiatalok számára egyértelműen a szórakozási lehetőségek biztosítása és programszervezés a legfontosabb feladat az önkormányzat részéről, és csak ezután lényeges a fiatalok lakáshoz való jutásának elősegítése és a korosztály anyagi, erkölcsi támogatása. Még hátrébb szerepel a rangsorban az iskolával, oktatással kapcsolatos feltételek megteremtése, továbbá a munkalehetőségek elősegítése. Érdemi említést kapott még az egészségnevelés, a kábítószer elleni fellépés, az ifjúsági klub fenntartása, a továbbtanulás elősegítése, a sportolási lehetőségek fejlesztése. Figyelemreméltó, hogy a hiteles tájékoztatás a toplista végén szerepel csak elvárásként.

A civil szféra sokszínűségét és egyben gyengeségét is mutatja, hogy amikor a településeken működő civil szervezetek felsorolását kértük, akkor igen sokféle szervezet, egyesület került megemlítésre, de igazából csak a fiatalok fele tudott akár egyet is mondani. A leggyakoribb említések a következők voltak: sportegyesület általánosságban (70 említés), Stingl Vince Alapítvány (67), Porcelán SK (63), Horgászegyesület (26), Nyugdíjasklub (25), iskolai alapítvány (24), modellezők (23), táncegyüttes, táncsoport (20), kézilabda csapat (17), Fischer Mór Alapítvány (16), Német Nemzetiségi Alapítvány (15), taek-wan-do (14), énekkar (13), múzeumi alapítvány (12), polgárőrség alapítványa (9), teke (8), színjátszó kör (7). Emellett más alapítványok, egyesületek, klubok is említésre kerültek (gyakran olyanok is, amelyek nem kifejezetten a térséghez kapcsolhatók): HIT Gyülekezet, Máltai Szeretetszolgálat, Soros Alapítvány.

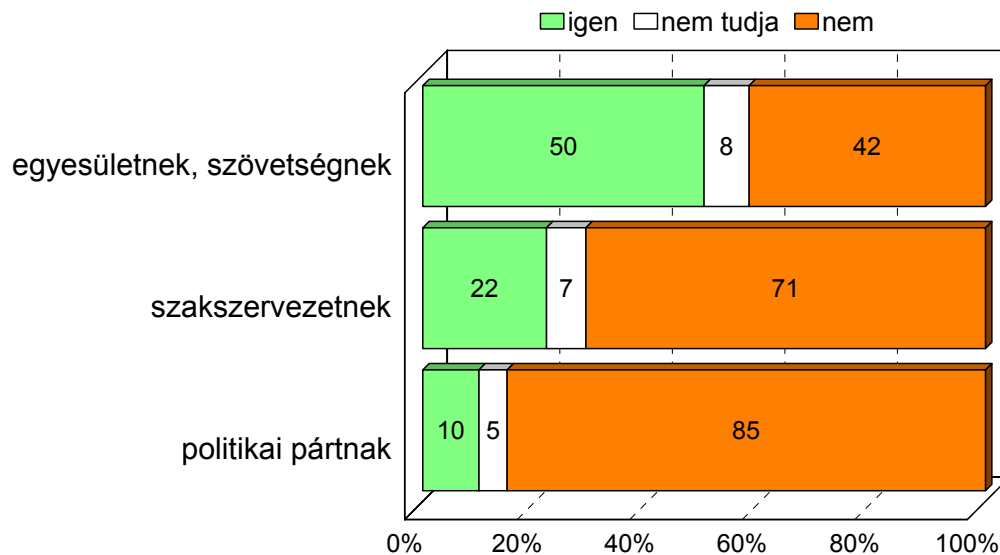
Ami a fiatalok részvételét illeti a civil szervezetekben, sajnos alacsonynak mondható, ugyanis mindössze 20 százalék tagja valamilyen nonprofit szervezetnek (ez azért jobb, mint az országos, felnőtt mintán végzett kutatás eredménye, ott ez az arány mindössze 6 százalék volt). Itt szintén többféle szervezetet említettek a fiatalok (horgászegyesület, sportegyesületek, táncegyüttes, énekkar, színjátszó kör). Azok aránya akik tagjai valamilyen szervezetnek, egyesületnek, csoportnak magasabb a fiúknál (29 százalék) és a 18 éven aluli, iskolás fiataloknál (25 százalék).

A viszonylag alacsony szám nem feltétlenül a részvételi hajlandóságot mutatja, ugyanis a fiatalok fele nyilatkozott úgy, hogy lenne tagja valamilyen egyesületnek vagy szövetségnek (csak feltehetően nem talált az érdeklődésének megfelelőt). Mint az alábbi ábra is mutatja, ennél jóval kevesebben lennének tagjai szakszervezetnek, érdekképviselőnek (22 százalék) s mindössze minden tizedik fiatal tartja elképzelhetőnek hogy valaha is tagja legyen politikai pártnak. Ez azonban nem azt jelenti, hogy figyelmen kívül lehet hagyni a fiataloknak azt a viszonylag magas arányát (43 százalékát), aki teljesen elutasítja a részvételt hasonló

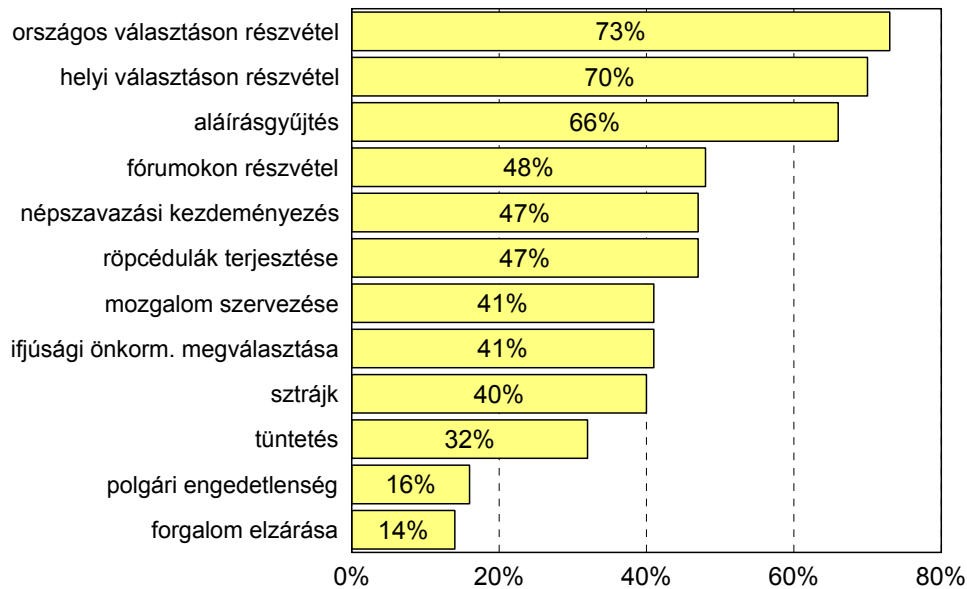
szervezetekben. Megállapítható, hogy a fiúk, a diplomások és az idősebbek aktívabbak e tekintetben is.

Lennél-e tagja...?

A fiataloknak felsoroltunk tizenkét tevékenységet és megkértük őket, mondják meg, hogy amennyiben a célokkal egyetértenek, részt vennének-e az egyes tevékenységekben. A legtöbben a választásokon és az aláírásgyűjtésben vennének részt, erre feltehetően akadt már példa a többség életében, legalábbis az első kettőre mindenképpen. Az összes többi tevékenység csak kevesebb mint a fiatalok felét mozgatná meg. A kevésbé konform közéleti részvételi formákkal, amelyek már jelentősebb személyes aktivitást is megkövetelnek a fiatalok 41-48 százalék élne alkalomadtán, de a kimondottan radikális tevékenységekben (sztrájk, tüntetés, forgalom elzárás, polgári engedetlenség) ennél is kevesebben. A leginkább elutasított tevékenység a forgalom akadályozása, elzárása és a polgári engedetlenség. A kutatás sajnos nem teszi lehetővé, hogy az indokokat is felderítsük a számok mögött, de ez a lista így is jelzésértékűnek bizonyul.

Az egyes tevékenységekben résztvevők aránya

A fiatalok véleménye alapján egyáltalán nem, vagy csak egy kicsit ismerik az önkormányzatnál, hogy mit szeretnének a településen élő fiatalok, a megkérdezettek 22 százaléka vélte úgy, hogy nagyrészt ismerik a képviselők a 14-29 éves korosztály szándékait, igényeit. E kérdésben a lakosok véleménye egységes, sem a nem, sem az életkor, sem az iskolai végzettség, sem pedig a foglalkozási státusz nem befolyásolja a válaszokat. Az elégedettség mértéke a százfokú skálán számolva 34 pont.

Mivel sokan vannak akik szerint inkább nem ismerik a lakosok szándékait az önkormányzatnál mint ismerik, nem meglepő, hogy arra a kérdésre, mely szerint mennyire veszik figyelembe az fiatalok igényeit a döntésekben a képviselők, szintén negatív ítélet született. A százfokú skálán az egyetértés mértéke csupán 36 pontos átlagot mutat. Ez százalékosan kifejezve azt jelenti, hogy a válaszolók 20 százaléka véli úgy nagyrészt vagy pedig teljes mértékben figyelembe veszik a fiatalok igényeit.

Az elmúlt évekhez viszonyítva a fiatalok szava az önkormányzati döntésekben nem változott, 21 százalék érzel pozitív, 10 százalék negatív irányú változást.

Megkérdeztük a fiatalokat arról is, hogy mi az amit leginkább jónak, és mi az amint a leginkább rossznak tartanak az önkormányzat működésében. Az elmarasztalás oka leginkább az volt, hogy a válaszadók szerint az önkormányzat keveset foglalkozik a fiatalok problémájával, de sokan felemlegették a lassú hivatali ügyintézés, a közbiztonság helyzetét és a téli hóeltakarítás hiányosságait. Többen szóvá tették a külső utak, területek

elhanyagolását, és kultúrált programok hiányát, valamint a Polgármesteri Hivatal környezetének problémáit.

Az önkormányzat működésének pozitív jellemzőit közül nagyon sokan említették a megvalósult fejlesztéseket, a közművesítést, a területrendezést, a település arculatának építését, az útviszonyok rendezését, az iskola fejlesztését. Külön kiemelték a fiatalok a sportcsarnokkal kapcsolatos fejlesztést, a testvérvárosi kapcsolatok ápolását valamint faluközpont rendbetételét. Összességében tekintve sokkal több olyan területet említettek a fiatalok amit jónak tartanak az önkormányzat működésben (217 említés), mint amit kifogásolnak benne (113 említés).

Szerinted mennyire...

...ismerik az önkormányzatnál, hogy mit szeretnének a fiatalok?

...igyekezzenek megismerni a fiatalok igényeit önkormányzatnál?

... veszik figyelembe a fiatalok igényeit a döntésekben?

■ egyáltalán nem
 ■ egy kicsit
 ■ nagyrészt
 ■ teljes mértékben
■ nem tudja

százalékos megoszlás

7. A FIATALOK HERENDHEZ VALÓ VISZONYA

A fiatalok Herendhez való viszonya szempontjából nagy jelentőséggel bír, hogy mire büszkék a falujukban. A büszkeség tárgyai alapvetően a nemzetközi hírű porcelángyárra és a sportcsarnokra korlátozódnak. A porcelángyárat a válaszolók fele, 53 százaléka említette. Ezt követi jócskán lemaradva a sportcsarnok említése (21 említés), a szép környezet (36 említés) és a falu fejlődése (20 említés) Ezek mellett vannak ritkábban említett büszkeségek is, mint például a falu rendezettsége, a falukép, az iskola, a sporteredmények és a múzeum.

Mire vagy büszke Herenden?

	említések száma
porcelángyárra	159
szép környezet, szépsége	36
fejlődik a falu	20
sportcsarnok, tornaterem	21
faluk rendezettsége	14
iskola épülete	12
sporteredmények	10
porcelán múzeum	10
életszínvonal	8
városiasodás, közmű, infrastruktúra	8
falukép	8
a falu híre	5
templom	4
környező faluhoz képeseti színvonal	4

A szégyellnivalók közül a leggyakrabban a szolgáltatásokkal kapcsolatos problémákat említették (44 említés), ezen belül is különösen sokan mondták a kocsmákat, és a kultúrált szórakozó helyek hiányát. Ez lényegében különbözik a városokban mért adatokéval, a nagyobb településeken az alapvető probléma mindenhol a szemetes város és városkép.

Ha a szégyellnivalókat kategóriákba rendezzük, akkor több, egymástól elkülönülő csoportot kapunk. A szolgáltatásokkal kapcsolatos problémák mellett sokan említették azt, hogy szégyellik a falu lakosainak szemléletét, emberek egymáshoz való viszonyát (pletykálkodást, nagystílűség, közösségi élet hiánya, önzés, igénytelenség) és többen szóltak a faluképpel kapcsolatos negatívumokról. Az általános társadalmi problémák 14, a környezeti

kérdések 10 említést kaptak. Fontos megjegyezni, hogy 18 válaszoló úgy nyilatkozott, hogy semmit sem szégyell a faluban.

Mit szégyellsz a faluban?

Kategóriák	Konkrét említések
Szolgáltatások (44)	kocsmák (26), szórakozóhely hiánya (9), döngkút (8), játszótér hiánya, rendőrség
Szemléletmód (33)	emberek egymáshoz való viszonya (15), pletykázkodás (8), fiatalok mentalitása (2), nagystíluság, közösségi élet, buta emberek, emberek beállítottsága, a nem herendiek lenézik a herendieket, önzés, kétszínű emberek, igénytelenség
Falukép (33)	buszmegálló és környéke (9), hivatal és környéke (6), külterületek rendezettség (5), lerobbant épületek (5), vasútállomás (4), park kinézete (4)
Társadalmi problémák (14)	alkoholisták, részegek (6), közbiztonság (4), kábítószeresek (2), rongálás, korrupció
Környezet (10)	sok szemét (5), a tó elhanyagolása, bányatelep, kóbor kutyák, ápolatlan kertek
Egyéb (4)	foci csapat, etnikumok (2), nincs beszélgetős hely

említések száma

A fiataloknak feltettünk három kérdést azzal kapcsolatban, hogy mennyire szeretnek az országnak ezen a táján, illetve magában a faluban lakni. Arra a kérdésre, hogy a herendi lakosok vajon szeretnek-e Herenden lakni a fiatalok többsége 26 százaléka mondta, hogy teljes mértékben, s további 67 százaléka válaszolt inkább igennel. A fennmaradó 12 százalék ellenvéleménynek adott hangot vagy nem tudott állást foglalni Százfokú skálán kifejezve a viszonyulási index 75 pont, ami magas egyetértést jelent.³

A legnagyobb egyetértés a régióra vonatkozott, a herendi fiatalok kislángi tanulók 98 százaléka, szeret ebben a régióban, az országnak ezen a táján lakni (ezen belül 58 százalék nagyon szeret). Ennél megosztottabbak a tanulók a kérdésben, hogy ők maguk mennyire szeretnek Herenden élni. A válaszolók 44 százaléka nagyon szeret a faluban lakni, ugyanakkor minden tizedik válaszadó elutasító véleményének adott hangot. Kimutatható, hogy a fiúk között többen vannak akik szeretnek a faluban illetve a régióban lakni. Csakúgy, mint a 18 év alattiak között. A legkritikusabbak a 18-22 év közötti fiatalok, ebben a korcsoportban minden ötödik válaszoló mondta, hogy nem szeret Herenden lakni. Jellemző,

hogy a nagyon rossz tanulmányi eredménnyel rendelkezők között is alacsonyabb a faluhoz ragaszkodók aránya.

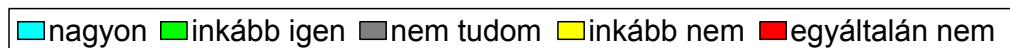
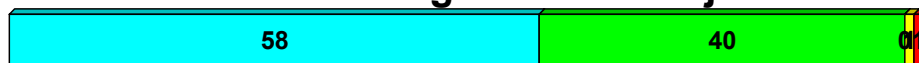
A herendiek szerinted szeretnek itt lakni?

Te szeretsz Herenden lakni?

Szeretsz az országnak ezen a táján lakni?

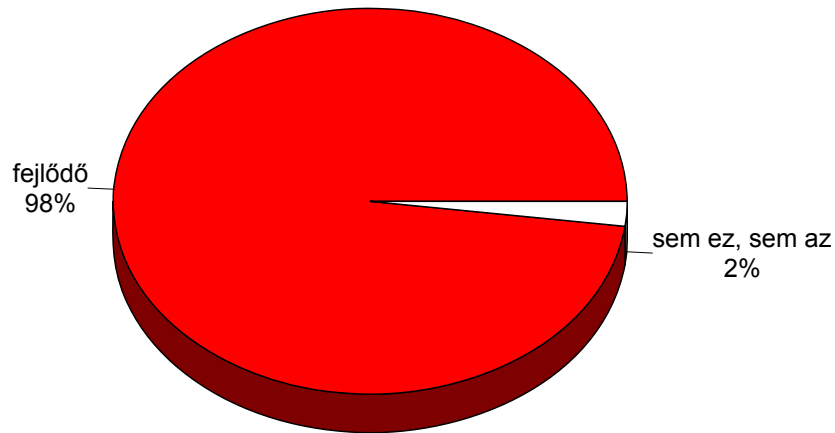
százalékos megoszlás

Magáról a településről alkotott vélemény szerint Herend egyértelműen fejlődő település, mindössze a tanulók 2 százaléka bizonytalan. Ebben a kérdésben gyakorlatilag minden megkérdezett egyetért, a véleményeket semmilyen társadalmi, demográfiai jellemző nem befolyásolja.

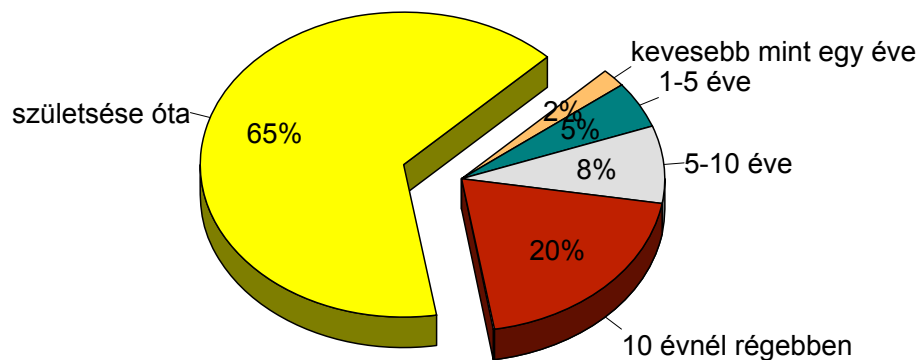
A megkérdezettek többsége (65 százaléka) tősgyökeres herendi, születése óta a faluban él. A fiatalok további 20 százaléka is több mint tíz éve települt le családjával Herenden. Az elmúlt öt évben érkezett 7 százaléka, 5-10 éve lakik a településen 8 százalék. Az "őslakosok" között többen vannak a fiúk. Az is kimutatható, hogy tíz évnél régebben beköltözött jellemzően kvalifikáltabb családból kerültek ki, az érettségizett, és különösen a diplomás szülők aránya átlagon felüli körökben.

³ Az index kiszámításánál nem vettük figyelembe a "nem tudom" választ adókat.

Herend fejlődő vagy hanyatló település?

Mióta élsz Herenden?

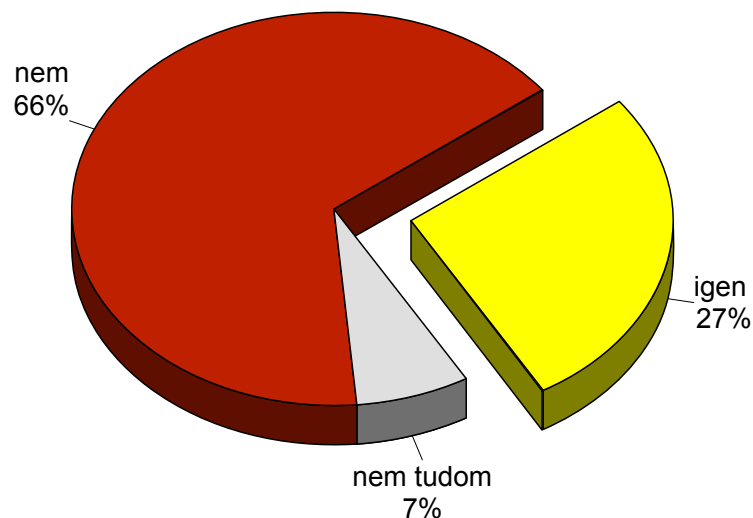

Egy adott település lakosság megtartó erejét jellemzi, az elvándorlási hajlandóság alakulása. A Herenden élő fiatalok 66 százaléka ha tehetné sem költözne a faluból, 7 százalékuk bizonytalan. A megkérdezettek több mint negyede viszont elmenne, s 18 százalékuk azt is pontosan tudja hová. Az összes fiatal 11 százalékát valamely nagyobb város

csábítaná el (többségük a közeli Veszprémet és a fővárost jelölte meg), de találtuk olyan válaszadót is, aki egy másik - közelben lévő - kistelepülésre költözne el, s 4 válaszoló nemcsak lakóhelyét, hanem az országot is elhagyná, ha tehetné. Az elvándorlás kiváltó okaként - ahogy az várható volt - többségében a szélesebb lehetőséget és a jobb megélhetést nevezték meg, de nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy nem egy fiatal az emberek mentalitása miatt keresne más lakótelepülést.

Riasztó jel, hogy a szülő iskolai végzettségének emelkedésével nő azok aránya, akik ha tehetnék elköltöznének a faluból. Míg a szakmunkások gyermekinél ez az arány csak 24 százalék, addig s legalább érettségivel rendelkezőknél 33, a diplomás szülőknél pedig 35 százalék, s ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy a minden harmadik érettségizett, vagy diplomás család gyereke elvágódik a faluból.

Ha tehetnéd, elköltöznél Herendről?

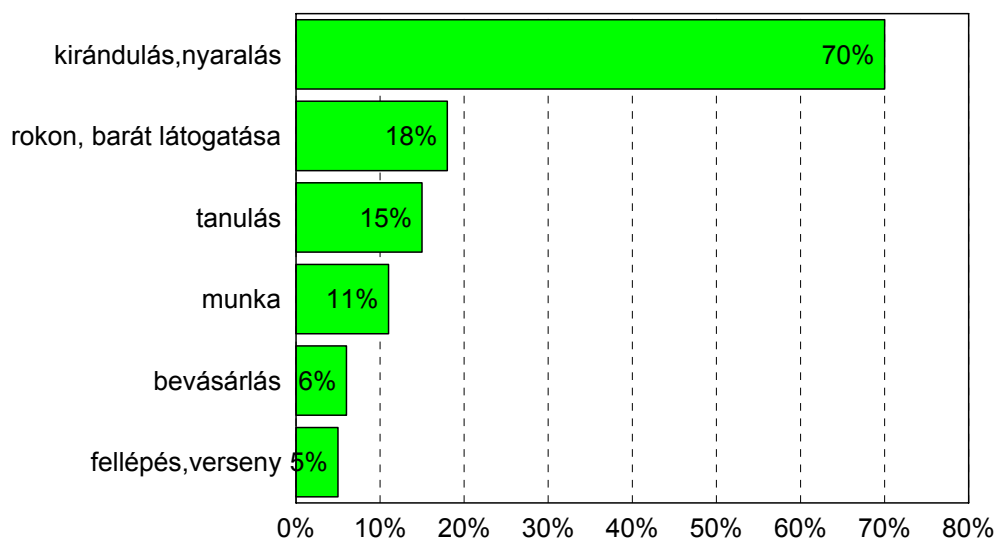
A kutatás során azt is megkérdeztük a válaszadóktól, hogy jártak-e már valaha külföldön, s ha igen akkor milyen célból. Ez alapján elmondható, hogy a herendi fiatalok 88 százaléka már járt külföldön, 42 százalékuk nem is csak egyféle célból. A legtöbben (70 százalékuk) kirándulás, nyaralás céljából utaztak az országhatáron kívülre. 18 százalékuk nyilatkozott úgy, hogy valamilyen személyes kontaktus létesítése, ápolása miatt volt kint (barát, rokon meglátogatása). Ennél is alacsonyabb azok aránya, akik tanulmányi célból

(nyelvtanulás, iskolai tanév) töltötték hosszabb rövidebb időt külföldön. E mellett csak a külföldi munkavállalás kapott még 10 százalék fölötti említést.

A részletesebb elemzés kimutatta, hogy a családok kulturális tőkéjének e kérdésben is igen fontos szerepe van. A legalább érettségizett szülők gyermekei között nagyobb arányban talákoztunk olyan tanulóval, aki több célból is járt már külföldön.

Milyen célból jártál külföldön?

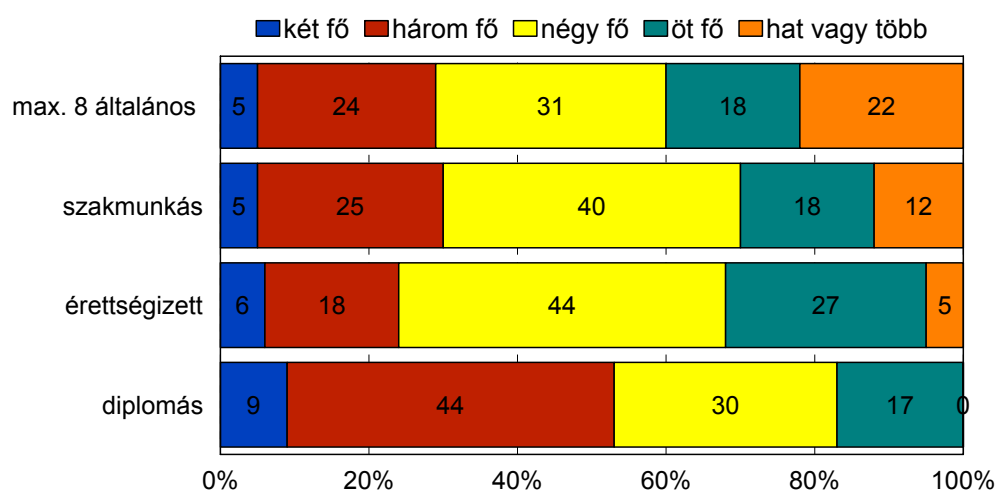

8. CSALÁD

Köztudott, hogy az elsődleges szocializációs közeg, a család meghatározó szerepet tölt be az egyén életében. Kutatásunknak is mindenképpen ki kell térnie rá, már csak azért is, mert számos olyan ifjúsági probléma van, melynek a gyökere a családban, a családi mintában van. Több kérdésben magyarázó változóként szerepel a családi háttérhez tartozó tényezők, pl. a szülő iskolai végzettsége vagy a család anyagi helyzete. A válaszoló családjára vonatkozó néhány kérdést már tárgyaltunk a kutatási beszámoló demográfiai helyzetet vázoló fejezetében, így itt inkább a fiatalok családalapításra vonatkozó szándékának, az alapvető egzisztenciális kérdéseket vizsgáljuk.

A fiatalok családjának 56 százalékában négy vagy öt fő él közös háztartásban, s további 12 százalékukban ötnél többen. A három fős családok aránya 25 százalék. A háztartások nagysága változik az apa iskolai végzettségének dimenziójában. Jól mérhető, hogy a szülő iskolai végzettségének növekedésével csökken a közös háztartásban élők átlagos száma. Míg a maximum nyolc osztályt végzett szülők által fenntartott családok 40 százaléka nagycsalád (5 vagy több fő él együtt), addig a szakmunkás szülők családjának 3 százaléka, a diplomás szülőknek pedig csak 17 százalékban kell ekkora családról gondoskodni.

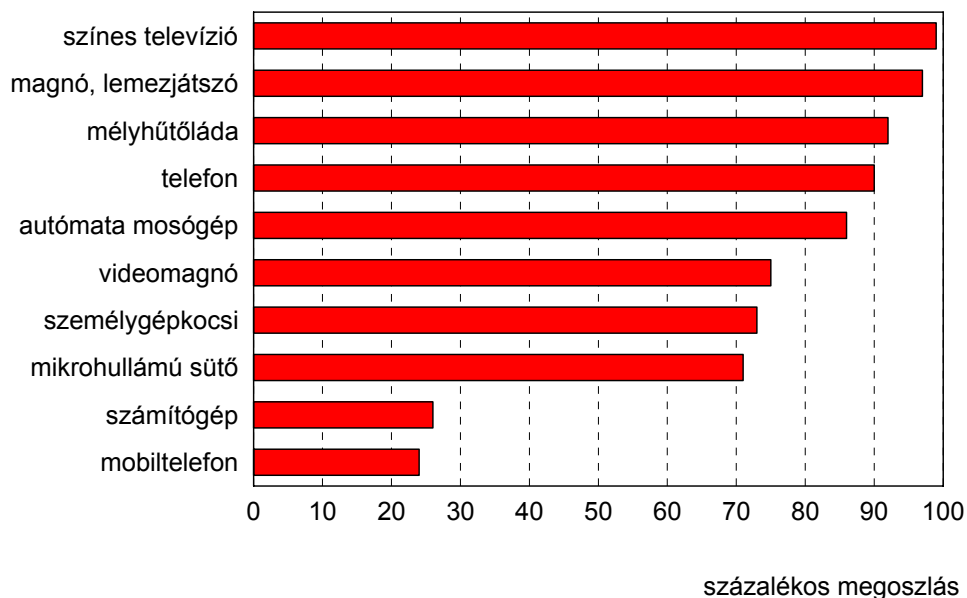
A háztartások nagysága az apa iskolai végzettségének dimenziójában

Ifjúságkutatások során gyakran halljuk, sőt tapasztaljuk, hogy a családi figyelem középpontjából kikerül a gyermek, nem jut rá mennyiségileg és minőségileg kielégítő figyelem, mert a szülők az egzisztenciális biztonságuk megteremtésével, vagy szinten

tartásával vannak elfoglalva. Mint az alábbi diagramból látszik nem eredménytelenül teszik ezt a herendi szülők sem.

A családban meglévő technikai eszközök

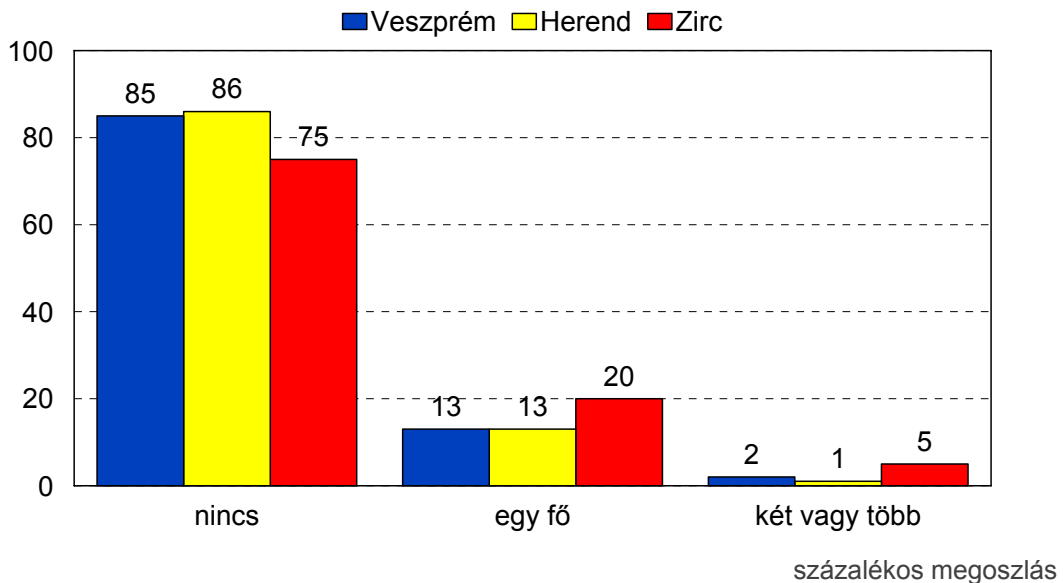

Gyakorlatilag minden fiatal otthonában van magnó, színes televízió valamint mélyhűtőláda. Megszűnt luxuscikknek lenni a telefon és az automata mosógép. A családok több mint 70 százalékában van mikrosütő, video és autó is. Az általunk felsorolt műszaki, technikai cikkek közül figyelmet érdemel a számítógép és mobiltelefon viszonylag magas aránya (24-26 százalék).

Piacgazdasági viszonyok között az élet meghatározó része a kereslet és kínálat fogalma. Társadalomformáló ereje talán legélesebben a munkaerőpiacon nyilvánul meg, ahol az emberi képességek, a munkaerő hasznossága is megmérettetik. A legdinamikusabban fejlődő gazdaságban is számolni kell azzal, hogy lesznek olyan személyek, szerencsétlen esetben egész rétegek, amelyek hosszabb vagy rövidebb időre kiszorulnak a termelésből, munkanélkülivé válnak. A fiataloknak - akik a munkaerőpiaci versenyben hátrányos helyzetben vannak - szembe kell nézni ezzel a veszéllyel.

A herendi fiatalok számára a munkanélküliség - csakúgy mint bármely más településen élő "kollégáik" számára - igaz egyenlőre csak közvetve, de - megélt jelenség. A válaszadók 14 százalékban érintettek a munkanélküliség által. Ez a veszprémmel megegyező és zircinél kedvezőbb arány.

Hány munkanélküli van a családban?

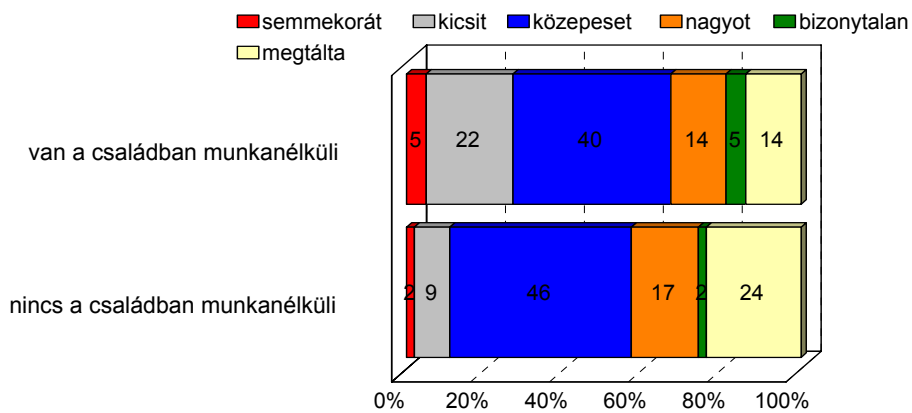

A korrelációs számítások alapján gyenge összefüggés mutatható ki a fiatalok tanulmányi átlaga, a szülő iskolai végzettsége és a munkanélkülivé válás között. Ez a jelenség is a kulturális tőke nagyon fontos szerepére irányítja a kutatók figyelmét, valamint arra, hogy a hátrány leküzdésében milyen hangsúlyos szerepe van (lenne) az oktatási intézményeknek.

A munkaügyi szakemberek többször felhívták már a figyelmet arra, hogy az iskolából kilépve nagy eséllyel pályakezdő munkanélküliként indulnak a fiatalok. Ezt támasztja alá több kutatás is, a saját korosztályon belül a fiatalok munkanélküliségi arányszáma az átlagnál magasabb, felülreprezentáltak. Ezeket a társadalmi folyamatokat természetesen a fiatalok is érzik, látják, s hatással van szemléletükre, jövőképükre is. Nem lehet közömbös számunkra, hogyan látják saját esélyeiket a munkaerő-piaci megfelelésre, hogy megtalálják a számukra ideális munkahelyet.

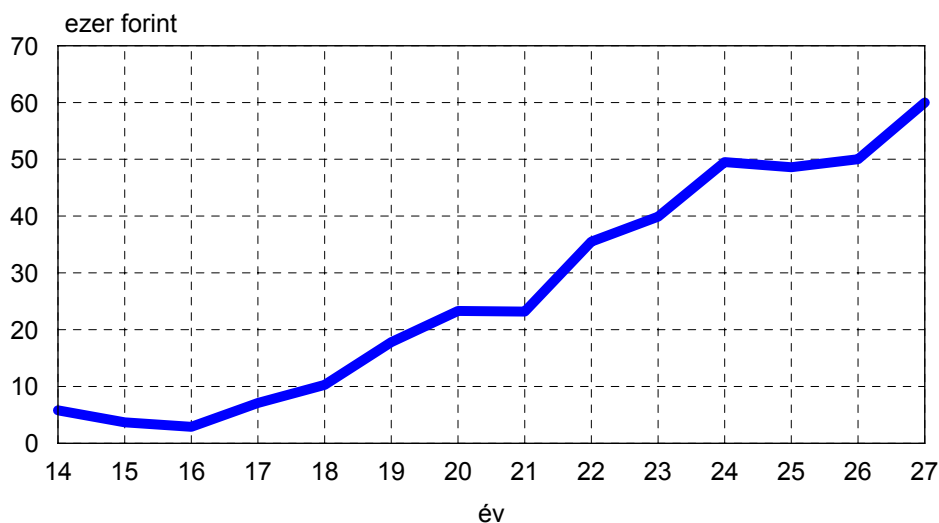
Általánosságban elmondható, hogy a herendi fiatalok 61 százaléka közepes, vagy nagy esélyt lát az ideális munkahelyre. A fiatalok negyede úgy nyilatkozott, hogy már megtalálta a számára ideális munkahelyet, a már dolgozó fiatalok feléről van szó. A tanulmányi eredmény dimenziójában vizsgálva a kérdést, azt találtuk, hogy a tanulmányi eredmény növekedésével optimistábbá válnak a diákok. Míg a gyenge tanulók 31 százaléka véli úgy, hogy nincs, vagy csak kicsi esélye van az ideális munkahelyre, addig a jó tanulóknak 15, a jeles tanulóknak pedig csak 9 százaléka vélekedik borúlátóan. A családban lévő - közvetlenül megélt - munkanélküliség is hatással van a fiatalok jövőképére, az optimisták aránya kisebb körökben.

Mekkora esélyt lát arra, hogy megtalálja az ideális munkahelyet?

A kutatás során kíváncsiak voltunk arra, hogy a fiatalok mennyi pénzből gazdálkodnak havonta. A fiatalok 67 százalékának havi jövedelme nem éri el a 40.000 forintot. A 14-27 éves lakosság Herenden átlagosan 28.900 forintot költhetnek. Természetesen a legtöbb pénzből a már dolgozó fiatalok gazdálkodnak, átlagosan 42.400 forintból. A munkanélküliek 16.600, a még tanuló fiatalok 7.300 forint átlagjövedelmet tudhatnak magukénak.

Mennyi pénzből gazdálkodnak havonta a herendi fiatalok?

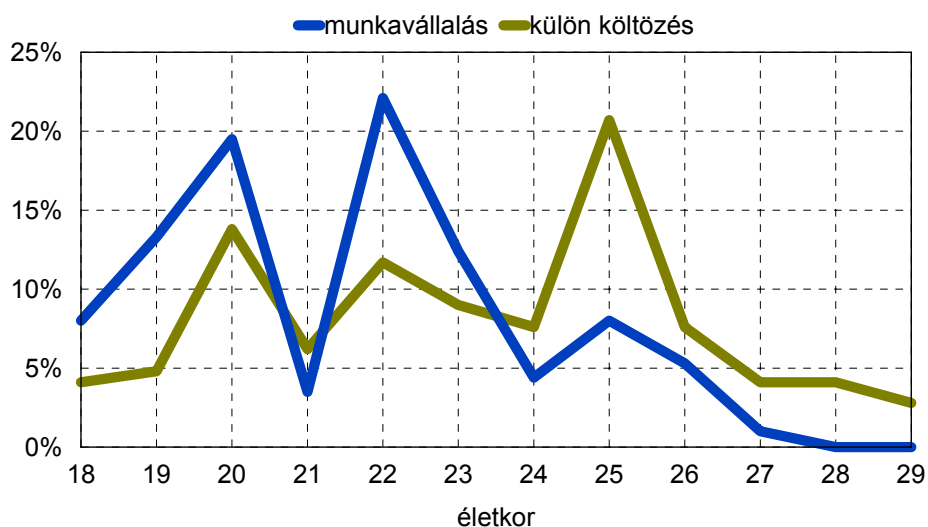

Azt is megkérdeztük a fiataloktól, hogy mekkora havi fizetéssel, jövedelemmel lennének elégedettek. A települési átlag 93.000 forint lenne, ami jelenleginek több mint háromszorosa. A férfiak ennél is többet (99.000 forint) keresnének, míg a nők valamivel kevesebbel is beérnék (86.000 forint). Az is jellemző, hogy jelenleg dolgozó, és idősebb fiatalok is az átlagosnál többre vágnak. Érdekes összehasonlítani az elvárt jövedelmeket a realitásokkal. A válaszolók 5 százaléka jelenlegi jövedelménél kevesebbel is beérné, 2 százalékpont a jelenlegi összeget jelölte meg, a nagy többség azonban többre vágya, átlagosan 60.00 forint a különbség a realitások és az áhított jövedelem között. Érthetően kimagaslóan nagy a különbség a tanulók (80.000 forint) és munkanélküliek (108.000 forint) esetében.

A fiatalok 30 százaléka az utóbbi egy évben részesült valamilyen segélyben, 3 százalékpont rendszeresen. A legtöbbször által igénybevett segély a beiskolázási segély és tankönyvtámogatás, de többen említették a lakáshoz jutás támogatását és - sajnos - a munkanélküli segélyt.

A fiatalok önálló egzisztencia teremtésének tervezett folyamata jól követi a józan ész logikáját és természet adta lehetőségeket egyaránt. Ez abban nyilvánul meg, hogy a első lépésként átlagosan 21 éves korban tervezik a munkába állást, 23 évesen, megfelelő anyagi háttérrel külön akarnak költözni a szülőktől, 24 éves korra tervezik a házasság időpontját, s rá másfél évvel a gyermekvállalás idejét.

A munkavállalás és a különköltözés tervezett életkora

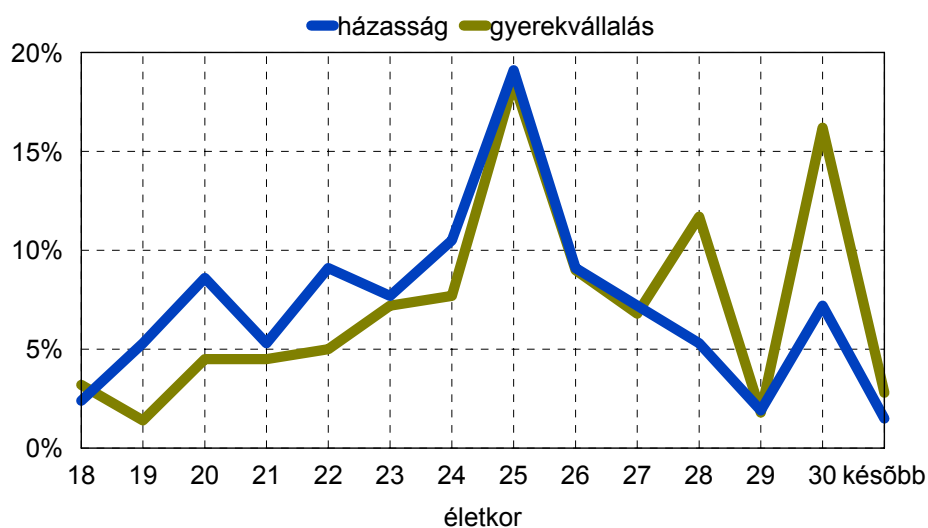

A munkavállalás tervezett átlagéletkora 21,4 év. A diagramon jól látható, hogy két magasabb csúcsa van, az egyik 20, a másik 22 év körül. Ezzel szemben a szülőktől való különköltözés átlagideje két évvel későbbre 23,4 éves korra datálódik, s három csúcs időszak van, a 20., 22, és 25. év. A munkavállalás tervezett életkora független a legtöbb alapvető demográfiai mutatótól (csupán az érzékelhető, hogy a diplomás szülők gyermekei számolva a megnyújtott képzési idővel egy évvel későbbre tervezik a hogy dolgozni kezdenek). Ellenben jól kirajzolódó tendencia, hogy a lányok sokkal korábban tervezik a szülőktől való különköltözést (22 év) mint a fiúk (24 év).

A családalapítási szándéknak másik két alapvető mutatója a házassági és a gyermekvállalási hajlandóság. Mindkét kérdés megítélésében 14-15 százalék a bizonytalanok aránya. A tanulók 9 százaléka nyilatkozott úgy, hogy nem kíván megnősülni/férjhez menni, s 6 százalékuuk zárkózik el a gyerekvállalástól is. Ezek az adatok egy-két százaléka magasabbak más településeken mért adatokhoz képest.

Ha megnézzük a családalapítási szándék tervezett életkorát, jól körvonalazható három csúcs időszak. 20 és 25 év között kívánnak a legtöbben házasodni. A diagramból az is kiolvasható, hogy a házassági hullám első - alacsonyabb - csúcsa a 20. életév környékén van, a második - magasabb csúcs - 25 körül. Ebben az évben van a gyermekvállalás tervezett korának csúcsa is. A gyermekvállalásnak is van két kisebb csúcs éve, ez pedig a 28. és a 30. év.

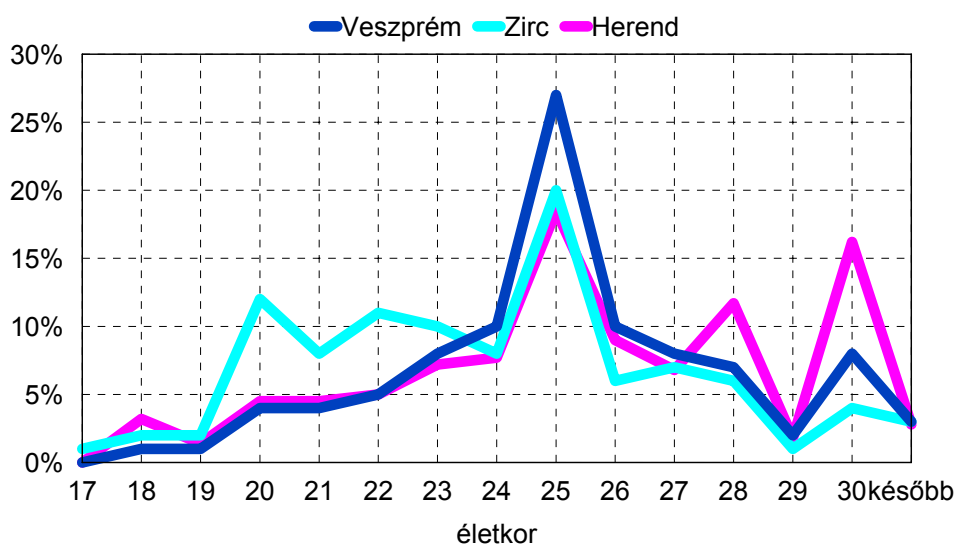
Családalapítási szándék tervezett életkora

A családalapítási szándék gyenge összefüggésben van a nemmel, a korról és a szülő iskolai végzettségével. A fiúk a házasságot és gyermekvállalást is átlagosan egy évvel későbbre (25 és 26 év) tervezik mint a lányok. A képzetesebb szülők gyermeki is valamivel későbbre datálják az időpontot, csakúgy mint az idősebb válaszadók.

Érdekes összevetni a herendi adatokat két veszprém megyei városával. Az összehasonlításból kiderül, hogy a herendi fiatalok gyermekvállalási időpontja későbbi a veszprémi fiatalokéhoz képest, ugyanakkor a zirci fiatalok válasza időben elhúzódóbb, s egy kicsit korábbra tehető.

Gyermekvállalás tervezett életkora települési összehasonlításban

9. A FIATALOK ÉRTÉKRENDJE

Az emberi viselkedés egyik legfontosabb mozgatórugója az egyén értékrendje, mely egyúttal abban is segít, hogy szemléletünk, világképünk koherens egészét alkosson, rendszerré szerveződjön. Ahhoz, hogy a fiatalok cselekedeteit megértsük, esetleges jövőbeni reakciójukat prognosztizálhassuk szükséges, hogy képet kapjunk értékrendjükről.

Arra kértük a tanulókat, hogy értékeljenek különböző kijelentéseket a szerint, hogy melyikkel milyen mértékben értenek egyet. Az értékrenddel kapcsolatos kijelentéseket négy csoportba rendeztük: karrier, hit, nihilizmus, liberalizmus. A kapott válaszokat a veszprémi, a szombathelyi és a zirci adatokkal együtt közöljük, mert így beszédesebbek.

Karrier	Veszprém	Zirc	Herend
Saját sorsunkért önmagunk vagyunk felelősek.	82	82	78
Mindig azt akarom csinálni, amihez éppen kedvem van.	69	65	-
A mai világban nem lehetünk válogatósak, minden lehetőséget meg kell ragadni.	69	72	65
Az álmok tartják fenn a világot.	34	34	38

az egyetértés mértéke százfokú skálán

A karrierre vonatkozó itemek megítéléséből kiolvasható, hogy az önmegvalósítást alapvető vezérelvként fogadják el, vallják, hogy saját sorsunk alakulásáért önmagunk vagyunk felelősek. Elfogadják az intézményes célokat és a célok eléréséhez rendelt - olykor kíméletlen - eszközöket egyaránt. A karrier és a boldogulás érdekében nem lehetünk válogatósak, minden lehetőséget meg kell ragadni. A herendi fiatalok is realisták, ugyanúgy elvetik azt az állítást, hogy az álmok tartják fenn a világot, mint a veszprémi vagy a zirci tanulók. Az álmodozók aránya valamivel magasabb a képzetesebb szülők gyermekei körében.

Ha a válaszokat a többi demográfiai változó tükrében nézzük, láthatjuk, hogy a diplomás szülők gyermekei, a jó tanulmányi eredményt elérik, továbbá az idősebbek kevésbé gondolják, hogy minden lehetőséggel élni kell, minőségi szempontokat is érvényesíteni akarnak döntéseikben.

A karrier-orientált vélemények ellenére a fiatalok fele úgy véli, hogy az embereknek meg kell tanulniuk, hogy azzal ériék be ami van. Ez azt jelenti, hogy a karrier számukra addig érdekes, amíg nincs meg a biztos egzisztencia. A fiatalok küzdési vágya, harciassága az életkor emelkedésével folyamatosan nő. Míg a 14-17 évesek 65 pontra értékelik azt az állítást,

hogyan az embereknek meg kell tanulniuk, hogy azzal ériék be, ami van, addig a 18 éven felüliek 47 "pontnyira" gondolják, hogy el kell fogadni az adott helyzetet. A települési átlag százfokú skálán 51 pont. A jobb tanulók és a képzettebb szülők gyermeki optimistább véleményt fogalmaztak meg.

Lelki béke	Veszprém	Szombathely	Herend
Hit nélkül nincs értelme az életnek.	56	53	61
Az emberek egy áttekinthetetlen gépezet fogaskerekei lettek.	57	63	54
Az embereknek meg kell tanulniuk, hogy azzal ériék be, ami van.	54	60	51
A vallás fontos szerepet tölt be az életben.	30	44	43

az egyetértés mértéke százfokú skálán

Az emberek jelentős része a lelki nyugalmat a vallásban találja meg. Ez nem jellemző a herendi fiatalok többségére, 43 százalékuk nyilatkozott úgy, hogy a vallás inkább fontos, vagy nagyon fontos szerepet tölt be az életében. Az egyetértés mértéke százfokú skálán számolva 43 pont ami inkább elutasítást jelent. A vallásos diákok az átlagnál többen vannak a lányok, és a fiatalabb válaszadók között.

A rezignált beletörődés, a magányérzet, a kész helyzetek elfogadása általában jellemzőbb a képzetlenebb rétegekre, a gyengébb tanulókra, valamint a hátrányosabb helyzetű családok gyermekire. Herenden is ők azok akik az átlagnál nagyobb arányban vallják, hogy az ember egy áttekinthetetlen gépezet, elidegenedett alkotórésze lett.

Liberalizmus	Veszprém	Zirc	Herend
Helyes, ha dohányzó helyet jelölnek ki az iskolában a diákoknak.	64	68	-
Helyes, hogy vannak nudista strandok.	64	57	-
A homoszexualitás erkölcstelen.	57	59	51
A korábbi nemzedékek szokásait felül kell vizsgálni.	56	56	-
A házasságon kívüli szexuális élet helytelen.	47	44	51

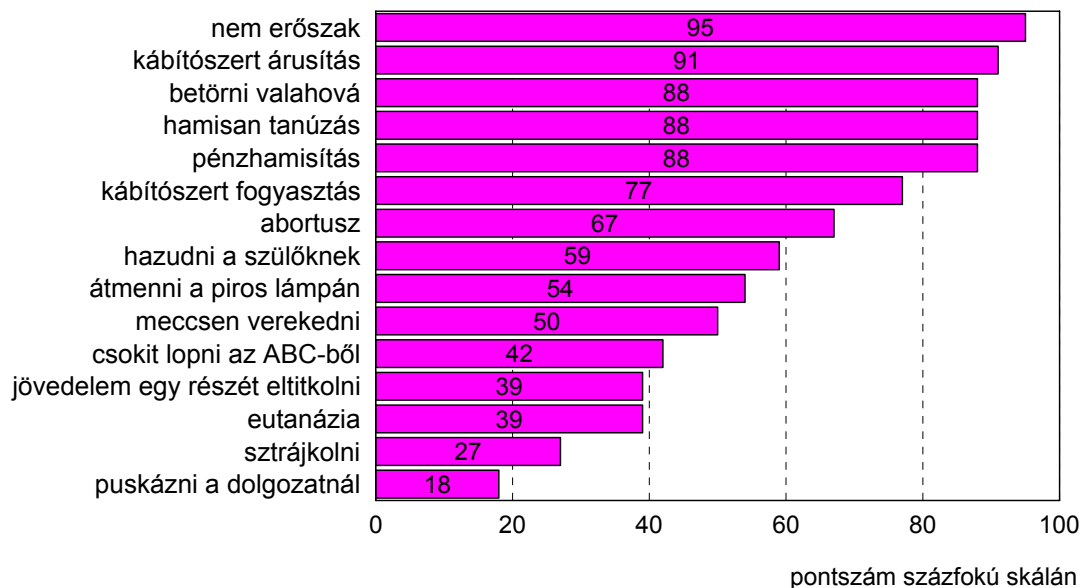
az egyetértés mértéke százfokú skálán

A fiatalok Veszprémben és Zircen alapvetően liberális beállítódásúak, de nem szélsőségesen. Az iskolai dohányzóhelyeket a többségük engedélyezné, de a nudista strandok megítélésében már bizonytalanabbak, csak úgy, mint a homoszexualitás kérdésében. A

herendi fiatalok fele is erkölcstelennek tartja az azonos nemű párkapcsolatot, s 53 százalékuk a szexuális kapcsolatot is csak a házassági köteléken belül tartja helyesnek.

Az empirikus adatfelvétel során olyan adatokat is gyűjtöttünk, amely alapján képet kaptunk a különböző destruktív cselekedetek megítéléséről. Arra kértük a tanulókat, hogy az általunk felsorolt cselekményeket értékeljék aszerint, hogy mennyire érzik súlyosnak.

Mennyire súlyosak az alábbi cselekedetek?

A legsúlyosabb bűncselekménynek a nemi erőszak, a hamis tanúzás a betörés, és a kábítószer árusítása és a pénzhamisítás minősül, százfokú skálán 87 pont felett van a súlyosságuk. Szintén súlyos a kábítószer fogyasztás. Közepesen súlyosnak ítélik a tanulók az abortuszt valamint a szülőknek való hazudást. Bizonytalan a megítélése a közlekedési kihágásnak és a verekedésnek. Inkább nem súlyos, a csoki lopás, az eutanázia valamint a jövedelem adóhatóság elől való eltitkolása. Egyáltalán nem súlyos cselekedetnek a csekély társadalmi veszélyességű sztrájkot és a dolgozatnál való puskázást minősítették a diákok.

Szignifikáns eltérés, hogy lányok a legtöbb cselekedetet néhány ponttal súlyosabbnak ítélték mint a fiúk. Érthetően különösen nagy az eltérés az abortuszt illetően, míg a lányok 70 pontra értékelték, addig a fiúk csak 64 pontra, de markáns eltérés tapasztalható az adócsalás, a kábítószer fogyasztás és a nemi erőszak megítélésében is. Az is megfigyelhető, hogy az idősebb diákok egy-két ponttal súlyosabban ítélték. A képzettebb szülők gyermekei a puskázásra, az abortuszra, az eutanáziára, a sztrájkra, az adócsalásra, a kábítószer fogyasztásra kevesebb, a betörésre és a verekedésre több pontot adtak.

Ha a felsorolt 15 itemet faktoranalízis segítségével elemzzük, akkor kiderül, hogy a cselekedetek három halmazba rendeződnek a diákok gondolkodásában.

1. faktor: „csekély társadalmi veszélyű”	faktor súly
hazudni a szülőnek	0.77
meccsen verekedni a másik csapat szurkolóival	0.72
átmenni a piros lámpán	0.49
hamisan tanúzni a fegyelmi tárgyaláson	0.47
2. faktor: „társadalmilag veszélyes”	faktor súly
pénzt hamisítani	0.81
betörni valahová	0.60
nem erőszakot elkövetni	0.57
kábítószer fogyasztani	0.56
kábítószer árusítani	0.54
hamisan tanúzni a fegyelmi tárgyaláson	0.51
3. faktor: „vitatott cselekedetek”	faktor súly
menthetetlen beteget halálhoz segíteni	0.80
a jövedelem egy részét eltitkolni az adóhatóság elől	0.66
magzatot elvetetni	0.64
sztrájkolni	0.58

Az első csoport a **csekély társadalmi veszélyességű** cselekedeteket tartalmazza. Ide tartozik a verekedés, a hazugság a fegyelmi tárgyaláson és a közlekedési kihágás. A **társadalmilag veszélyes** cselekedet faktorba sorolódik a kábítószer árusítása és fogyasztása, a hamis tanúzás, a nemi erőszak, a pénzhamisítás és a betörés. Jól elkülönült halmazba rendeződnek a jogilag vagy erkölcsileg **vitatott cselekedetek**. Így itt található meg az eutanázia, az abortusz, a sztrájk és a nálunk már-már nemzeti sportként zajló adóeltitkolás.

A herendi fiatalok előítéletességéről hírt adó adatokat közöljük. Az empirikus adatfelvételi íven a válaszoló fiataloknak feltettünk egy kérdést amely így szólt: *“Tegyük fel, hogy a jövőben számos új intézmény, szervezet fog létesülni Herenden. Kérjük jelöld meg, mennyire tudnád elfogadni az alábbi intézményeket, szervezetet. Nagyon támogatnád, inkább támogatnád, közömbös, inkább elleneznéd vagy nagyon elleneznéd?”* A kérdőívvel a fiatalok 33 különböző intézményhez való viszonyát mértük meg. Az általunk vizsgált intézmények közül 19 szívesen látnák a faluban, 5 intézmény megítélésében közömbösek és 10 intézmény ellen tiltakoznának a fiatalok.

A leginkább támogatott intézmények az életvitel minőségét segítő, az egész lakosság számára szolgáltatást nyújtó konstrukciók. Ilyenek a különböző vásárlási, szórakozási lehetőséget biztosító intézmények, a iskolák, óvodák, a bank, a közlekedést segítő buszpályaudvar, oktatás a közbiztonság érzetét növelő rendőrörs, a templom és a szálloda.

Közömbös a többség számára az AIDS szűrő állomás felállítása, a diszkó, a benzinkút, a drogambulancia és a szellemi fogyatékosok iskolájának képzeletbeli terve. A herendi fiatalok tiltakoznának az alkohol-gondozó, a hajléktalan szálló, az APEH iroda, a kaszinó, az elmeógyógyintézet, a menekülttábor, a romaklub, a homoszexuálisok klubja, a börtön és az atomerőmű ellen, mert ezek véleményük szerint veszélyeztetnék a társadalmi békét vagy olyan populációt szolgálnának ki, amelyekkel szemben előítéleteket táplálnak.

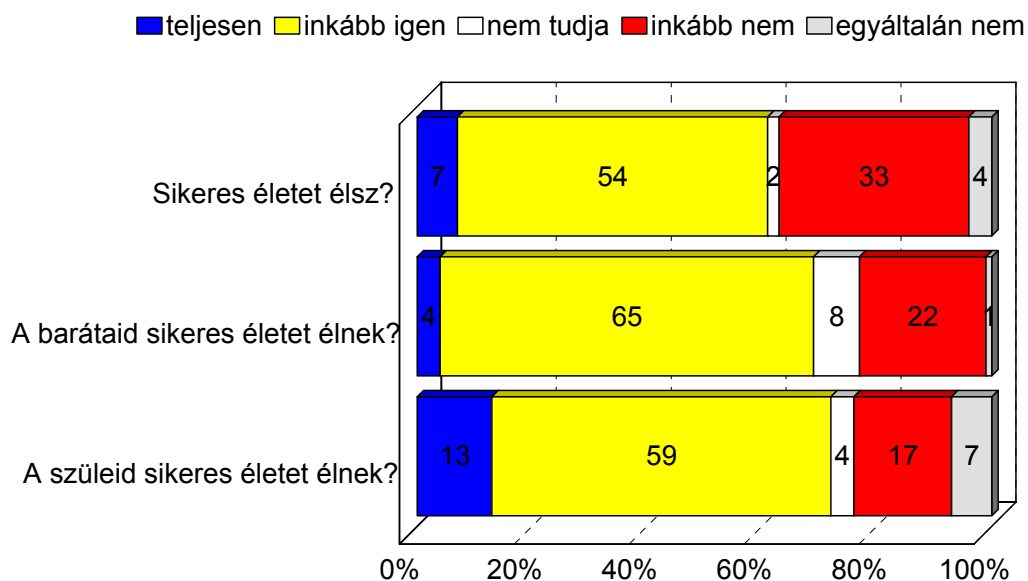
	Támogatók (%)	Ellenzők (%)	Pontszám százfokú skálán
Szakközépiskola	83	3	77
Mozi	82	4	77
Óvoda	81	4	77
Ifjúsági Tanácsadó Iroda	79	2	76
Bevásárló központ	77	9	76
Gimnázium	78	6	75
Bank	76	2	75
Buszpályaudvar	77	5	74
Családsegítő központ	80	4	74
Szakképzési Intézet	74	3	74
Fitness terem	71	2	73
Idősek otthona	74	4	72
Rendőrség	72	6	72
Étterem	67	7	70
Munkaközvetítő Iroda	69	7	70
Mozgássérültek intézete	58	9	66
Templom	57	7	66
Szálloda	59	7	66
AIDS szűrő állomás	56	15	64
Diszkó	46	17	61
Benzinkút	43	15	58
Drogambulancia	44	26	55
Szellemi fogyatékosok iskolája	43	24	55
Alkohol-gondozó	33	41	45
Hajléktalan szálló	30	47	44
APEH iroda	13	32	42
Kaszinó	17	47	38
Elmeógyógyintézet	13	56	35
Menekülttábor	14	64	31
Romaklub	8	58	29
Homoszexuálisok klubja	3	65	24
Börtön	5	83	18
Atomerőmű	4	85	13

A herendi fiatalok 61 százaléka véli úgy, hogy sikeres élete él, 69 százalékuk a barátait, és 72 százalékuk a szüleiket is inkább sikeresnek látják, mint sikertelennek. Arra kérdésre, hogy boldog életet élnek-e, a tanulók túlnyomó többségben szintén igent

válaszoltak, 29 százalékuk teljes mértékben, 58 százalékuk inkább egyetért. A szülőket valamivel kisebb arányban tartják boldogoknak.

A sikeres és boldog élet között szoros összefüggés van ($r=+0,38$). A sikeres és boldog életet élő tanulók aránya 59 százalék, a csak boldogoké 27, a csak sikereseké 2, míg a boldogtalan és sikertelen diákok aránya 9 százalék. Ez azt jelenti, hogy a boldog élet könnyebben élhető számukra.

Sikeres életet élő aránya

Az értékrend kérdésköréhez érdekes adalékkal szolgál, hogy a megkérdezett tanulók túlnyomó többségének (82 százalék) nincs példaképe, akinek van, azok legnagyobb számban (19 fő) valamelyik családtagjukat nevezték meg, ezen belül is a legtöbb említést a szülők kapták. E mellett említést kaptak még, zenészek, színészek, sportolók, egyéb ismerősök, és Jézus. Azok aránya, akik úgy nyilatkoztak, hogy van példaképük a legtöbb alpopulációban állandó, csupán egy demográfiai változó, a nem mentén találtunk szignifikáns elérést. A fiúk magasabb arányban jelölték meg példaképet, 19 százalékuknak van példaképük, míg a lányoknál ez az arány csak 15 százalék.